

RAPORT

z realizacji programów INTERREG

w województwach POLSKI WSCHODNIEJ

w latach 2014 - 2020

Lublin, czerwiec 2021

Opracowanie

Departament Strategii i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie

20-029 Lublin, ul. Artura Grottgera 4, tel. 81 44 16 545, strategia@lubelskie.pl

Współpraca

- Departament Gospodarki Regionalnej, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
- Departament Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku
- Departament Inwestycji i Rozwoju, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach
- Departament Polityki Regionalnej, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
- Kancelaria Marszałka, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
- Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 w Rzeszowie

Szanowni Państwo,

Jednym z najważniejszych celów Unii Europejskiej jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju pomiędzy europejskimi regionami oraz działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności oraz jakości życia. Służy temu przede wszystkim polityka spójności realizowana poprzez fundusze i programy ukierunkowane na te cele.

Istotnym czynnikiem stymulującym rozwój regionów jest współpraca międzynarodowa polskich województw z regionami Unii Europejskiej, a także z krajami sąsiedzkimi położonymi na zewnętrznej granicy celnej Unii Europejskiej. Współpracę tę umożliwiają programy Interreg, a także realizowane programy w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa. Działania i inicjatywy podejmowane w ramach tych programów stanowią ważny element polityki jak i strategii rozwoju polskich regionów.

Szczególne miejsce w tym zakresie zajmują województwa Polski Wschodniej, które podejmują i są zaangażowane w wiele inicjatyw międzynarodowych oraz w przygotowanie i wdrażanie projektów w partnerstwach międzyregionalnych, transgranicznych i ponadnarodowych. Stąd też w planie działań Domu Polski Wschodniej na rok 2021 uwzględniono problematykę oceny i próbę dokonania bilansu znaczenia programów Interreg w rozwoju województw: lubelskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, mazowieckiego i świętokrzyskiego.

Przygotowany przy współpracy z regionami *Raport z realizacji programów Interreg w latach 2014-2020* jest próbą podsumowania dokonań w tym obszarze i zawiera podstawowe dane z realizacji programów w poszczególnych województwach. Stanowi również źródło informacji i dobrą podstawę do debaty oraz do wypracowania wniosków nie tylko w trakcie zorganizowanej w dniu 16 czerwca przez województwo lubelskie konferencji dedykowanej tej tematyce. Raport jest także przesłanką do szerszej refleksji dotyczącej kształtowania i sposobów rozszerzania współpracy zarówno między województwami Polski Wschodniej jak i z regionami z terenu całej Unii Europejskiej.

Marszałek Województwa Lubelskiego

Jarosław Stawiarski

Lublin, 16 czerwca 2021 r.

Wstęp

Celem opracowanego raportu jest syntetyczne zaprezentowanie informacji oraz danych z realizacji programów współpracy Interreg, współfinansowanych m.in. ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz programów współpracy transgranicznej, działających w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (EIS) w latach 2014-2020. Zakres terytorialny opracowania obejmuje obszar województw Polski Wschodniej tj. województwa lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie i mazowieckie. Raport został opracowany przy udziale wszystkich regionów w oparciu o dane i informacje z Komisji Europejskiej, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dokumentów programowych oraz z poszczególnych województw Polski Wschodniej.

W materiale uwzględniono również programy wdrażane w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, które w nowej perspektywie finansowej będą realizowane na podobnych zasadach jak programy Interreg.

Analizą objęto również województwo mazowieckie, które od 2021 roku zostało objęte Programem Polska Wschodnia 2021-2027.

Ryc. 1 Województwa objęte Programem Polska Wschodnia 2021-2027.

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, 2020 r.

I. Bilans realizacji programów Interreg w Polsce w latach 2014-2020

Współpraca międzynarodowa realizowana przez polskie regiony w partnerstwie z regionami krajów UE oraz krajami sąsiadującymi i stanowi **istotny element polityki i strategii rozwoju polskich województw**. Zapewnia przepływ doświadczeń między regionami z różnych państw, a tym samym wspiera działania zmierzające do podniesienia jakości funkcjonowania polskich samorządów. Należy stwierdzić, że współpraca międzyregionalna, jak również transgraniczna prowadzi do społeczno-gospodarczego rozwoju regionów oraz jest dobrym narzędziem promocji ich walorów. Wszystkie te

funkcje spełniane przez współpracę międzynarodową realizowaną przez regiony sprawiają, że przyczynia się ona także do ich **rozwoju gospodarczego**.

W 2020 roku obchodzono **30-lecie programów Interreg**. Unia Europejska inwestuje w integrację społeczności podzielonych granicami państwowymi wspierając międzynarodowe projekty pozwalające na rozwój własnego potencjału. Interreg to także szansa na wspólne podejmowanie wyzwań, która daje możliwość rozwiązywania problemów we współpracy z zagranicznymi partnerami. Polskie podmioty takie jak m. in. samorządy, instytucje edukacyjne i kulturalne, jednostki naukowo-badawcze, policja, straż pożarna, organizacje pozarządowe (NGO's) **z sukcesem realizują projekty** w międzynarodowym wymiarze.

Realizowane projekty mają różny zasięg i tematykę. Począwszy od kulturalnych, transgranicznych spotkań integrujących lokalną społeczność, poprzez inicjatywy i pomysły na turystyczny rozwój regionów przygranicznych w podnoszeniu bezpieczeństwa mieszkańców, czy też poprawę infrastruktury komunikacyjnej.

Imponujący jest bilans efektów programów transgranicznych. Według raportu opracowanego przez **Departament Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej** efekty programów transgranicznych Interreg w latach 2014-2020¹ są następujące:

- **3 269** kilometrów **szlaków turystycznych**: nowych, zmodernizowanych, lepiej oznakowanych
- **557** kilometrów nowych lub zmodernizowanych **dróg na pograniczach**
- **600** odnowionych i udostępnionych obiektów **dziedzictwa kulturowego** lub **naturalnego**
- **44** inwestycje w ochronę środowiska
- **3 774 przedsiębiorców** otrzymało wsparcie na współpracę międzynarodową
- **916** sztuk nowego specjalistycznego **sprzętu medycznego** w placówkach medycznych na pograniczu
- **505** wspólnych międzynarodowych **działań służb granicznych, celnych, ratowniczych, policji i straży pożarnej**
- **395 tys.** osób uczestniczyło w **międzynarodowych spotkaniach**
- **4 193 spotkania społeczności lokalnych**, w tym: wydarzenia kulturalne, muzyczne, festyny, wizyty studyjne
- **5 448** osób uczyło się języka sąsiada
- **28 014** uczestników międzynarodowych programów edukacyjnych lub szkoleniowych, które wspierały transgraniczne zatrudnienie.

1. Wdrażanie programów Interreg oraz programów transgranicznych w województwach Polski Wschodniej²

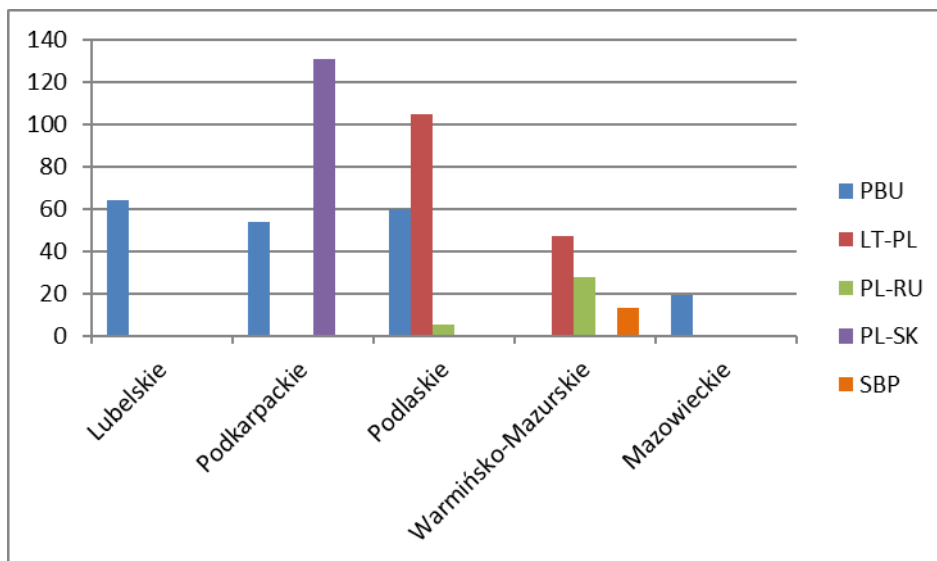
Łączna liczba realizowanych projektów w programach Interreg oraz programach transgranicznych w województwach Polski Wschodniej wynosi 628. W projekty zaangażowało się w sumie 708 beneficjentów, natomiast łączna wartość dofinansowania wyniosła 300 mln euro.

Udział partnerów z terenu poszczególnych województw Polski Wschodniej realizujących projekty **w programach transgranicznych** przedstawiono na wykresie 1.

¹ Publikacja Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, *15 lat programów Interreg w Polsce*, Warszawa 2020.

² W bilansie uwzględniono województwo mazowieckie, które zostało włączone do Programu Polska Wschodnia w roku 2020.

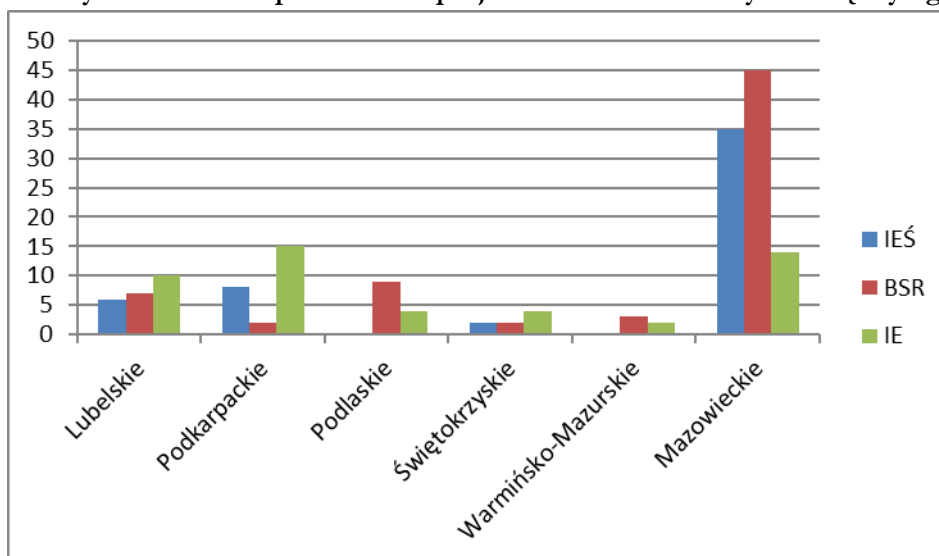
Wykres 1: Udział partnerów w projektach transgranicznych

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Udział partnerów z terenu poszczególnych województw Polski Wschodniej realizujących projekty w programach transnarodowych i międzyregionalnym ilustruje wykres 2.

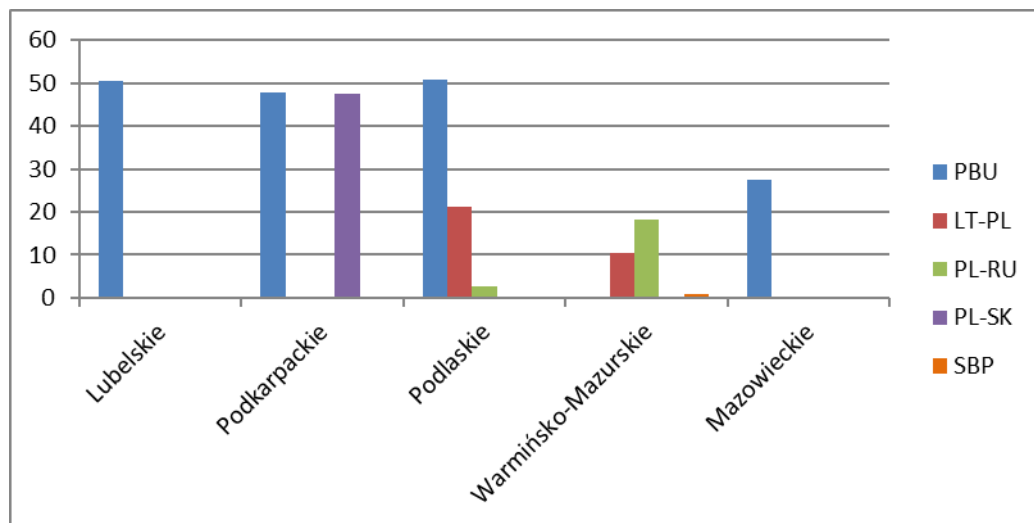
Wykres 2: Udział partnerów w projektach transnarodowych i międzyregionalnym

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wartość dofinansowania unijnego ze środków EFRR i EIS w programach transgranicznych (w mln euro) dla poszczególnych województw Polski Wschodniej ilustruje wykres 3.

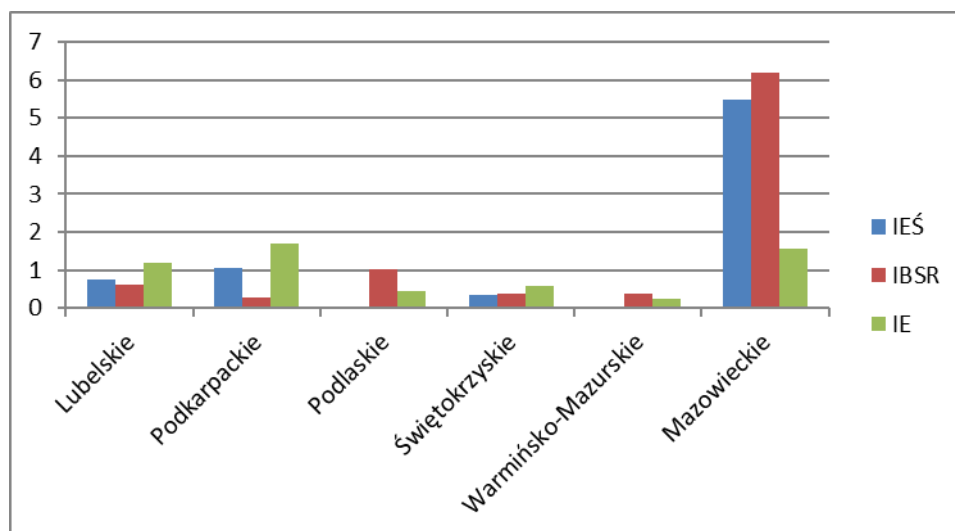
Wykres 3: Wartość dofinansowania unijnego ze środków EFRR i EIS w programach transgranicznych (w mln euro)

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wartość dofinansowania unijnego ze środków EFRR w programach transnarodowych i międzyregionalnym (w mln euro) dla poszczególnych województw Polski Wschodniej przedstawia wykres 4.

Wykres 4: Dofinansowanie unijne ze środków EFRR w programach transnarodowych i międzyregionalnym (w mln euro)

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

II. Programy Interreg oraz Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa realizowane w województwach Polski Wschodniej

Podmioty oraz beneficjenci z terenu sześciu województw Polski Wschodniej w latach 2014-2020 uczestniczą w realizacji projektów w ramach dwóch grup programów³:

Grupa pierwsza: programy Interreg

- współpraca transgraniczna
- współpraca transnarodowa
- współpraca międzyregionalna

Grupa druga: programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa

- współpraca transgraniczna

1. Programy Interreg

Współpraca transgraniczna

- Program Interreg **Litwa-Polska 2014-2020**

- Program Interreg **Południowy Bałtyk 2014-2020**

- Program Interreg **Polska-Słowacja 2014-2020**

Współpraca transnarodowa

- Interreg **Europa Środkowa 2014-2020**

- Interreg **Region Morza Bałtyckiego 2014-2020**

³ Informacje na temat programów przygotowano w oparciu o dane ze strony www.cwt.gov.pl oraz stron internetowych poszczególnych programów.

Współpracy międzyregionalna

- Interreg **Europa 2014-2020**

2. Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa

Współpraca transgraniczna

- Program Współpracy Transgranicznej **Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020**

- Program Współpracy Transgranicznej **Polska-Rosja 2014-2020**

III. Charakterystyka Programów Interreg oraz Programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa

1. Programy Interreg

1.1 Program Interreg Litwa-Polska 2014-2020

Głównym celem realizowanego w okresie 2014-2020 Programu jest wspieranie inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu w obszarze transgranicznym. Program ma przyczyniać się do wzrostu rozwoju regionalnego i poprawy jakości życia w ramach wzmocnionej współpracy transgranicznej między społeczeństwem a instytucjami na obszarze objętym wsparciem.

Beneficjenci realizują projekty w ramach następujących celów tematycznych:

Cel 1 Środowisko naturalne oraz dziedzictwo kulturowe

- 1.1. Zwiększenie zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w turystyce na obszarze transgranicznym

Cel 2 Zatrudnienie i mobilność pracowników

- 2.1. Promowanie tworzenia, rozwoju i współpracy przedsiębiorstw poprzez usprawnienie usług wsparcia biznesu
- 2.2. Zmniejszenie bezrobocia przez skoordynowane inicjatywy transgraniczne na rzecz zatrudnienia

Cel 3 Włączenie społeczne

3.1. Zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa poprzez poprawienie dostępu do świadczeń socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców strefy przygranicznej

Cel 4 Zdolności instytucjonalne oraz sprawność administracji

4.1. Zwiększenie współpracy transgranicznej instytucji w celu rozwinięcia bardziej zintegrowanego zarządzania publicznego wyższej jakości oraz usług publicznych na obszarze Programu.

Terytorialny obszar wsparcia programu obejmuje:

- po stronie Polski podregiony: elcki (warmińsko-mazurskie), suwalski i białostocki (podlaskie);
- po stronie Litwy okręgi: olicki, mariampolski, kowieński, tauroski i wileński (z wyłączeniem miasta Wilno).

Ryc.2 Zasięg terytorialny Programu Interreg Litwa-Polska 2014-2020

Źródło: <https://litwa-polska.eu/>

Budżet programu wynosi 70,77 mln euro i jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

1.2 Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020

Program Interreg Południowy Bałtyk ma na celu zwiększenie potencjału w zakresie niebieskiego i zielonego wzrostu poprzez współpracę transgraniczną beneficjentów z Danii, Niemiec, Litwy, Polski i Szwecji. Poszczególne cele tematyczne i priorytety inwestycyjne programu zostały wybrane z myślą o zmniejszenia dysproporcji rozwojowej w regionie Morza Bałtyckiego. Planowane interwencje koncentrują się na wymianie doświadczeń między państwami członkowskimi, transferach dobrych praktyk oraz wspólnym opracowywaniu i testowaniu innowacyjnych rozwiązań w celu zrównoważenia różnic terytorialnych w obszarze Południowego Bałtyku.

W ramach programu realizowane są projekty transgraniczne w pięciu następujących osiach priorytetowych:

- **Oś priorytetowa 1** Wzmocnienie aktywności międzynarodowej i potencjału innowacyjnego niebieskiego i zielonego sektora gospodarki Południowego Bałtyku.
- **Oś priorytetowa 2** Wykorzystanie potencjału środowiskowego i kulturowego regionu Południowego Bałtyku na rzecz niebieskiego i zielonego rozwoju.
- **Oś priorytetowa 3** Wykorzystanie potencjału środowiskowego i kulturowego regionu Południowego Bałtyku na rzecz niebieskiego i zielonego rozwoju.
- **Oś priorytetowa 4** Wzmocnienie zasobów ludzkich w obszarze niebieskiego i zielonego sektora gospodarki.
- **Oś priorytetowa 5** Zwiększenie zdolności do współpracy podmiotów lokalnych.

Terytorialny obszar wsparcia programu obejmuje nadmorskie regiony 5 państw członkowskich Unii Europejskiej: Danii, Litwy, Niemiec, Szwecji i Polski – część województwa zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego.

Ryc.3 Zasięg terytorialny Programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020

Źródło: www.southbaltic.eu

Program współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, którego budżet wynosi 83 mln euro.

1.3 Program Interreg Polska-Słowacja 2014 -2020

Celem Programu Interreg Polska – Słowacja jest wspieranie współpracy polsko-słowackiej obejmującej poprawę infrastruktury transgranicznej oraz rozwój społeczno-gospodarczy, środowiskowy i kulturowy. Kluczowe wyzwania rozwojowe terenu pogranicza polsko-słowackiego dotyczą trzech obszarów tematycznych tj.: ochrony i promocji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, transportu oraz edukacji. Zakres tematyczny programu realizowany jest w ramach trzech osi priorytetowych:

- **Oś priorytetowa 1** Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza
- **Oś priorytetowa 2** Zrównoważony transport
- **Oś priorytetowa 3** Rozwój edukacji transgranicznej i uczenia się przez całe życie.

Terytorialny obszar wsparcia programu obejmuje:

- po stronie Polski część województw: małopolskiego, śląskiego oraz podkarpackiego;
- po stronie Słowacji kraje: preszowski, żyliński oraz powiat Spiska Nowa Wieś w kraju koszyckim.

Ryc.4 Zasięg terytorialny Programu Interreg Polska-Słowacja 2014-2020

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej www.eur.gov.pl

Budżet programu wynosi 178,6 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

1.4 Program Interreg Europa Środkowa 2014-2020

Strategia programu została sformułowana w zgodzie i w odpowiedzi na strategię „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Celem programu jest współpraca ponad granicami, na rzecz poprawy warunków życia i pracy w miastach i regionach Europy Środkowej. Transnarodowa współpraca w Europie Środkowej ma na celu wdrażanie inteligentnych rozwiązań stanowiących odpowiedź na wyzwania regionalne w obszarze innowacyjności, gospodarki niskoemisyjnej, środowiska, kultury i transportu. Współpraca ta ma na celu budowanie zdolności rozwojowej na szczeblu regionalnym, zgodnie ze zintegrowanym podejściem oddolnym, angażując i koordynując właściwe podmioty ze wszystkich szczebli zarządzania⁴.

⁴ Program Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA 2014-2020 (tłumaczenie pomocnicze), str. 15.

Beneficjenci programu mogą realizować projekty przede wszystkim o charakterze nie inwestycyjnym, które mają znaczenie ponadnarodowe i tworzą trwale rezultaty. Przewidziane są także działania inwestycyjne, mające charakter pilotażowy i służące przedstawieniu konkretnych rozwiązań wdrożeniowych.

W programie ustanowiono 4 priorytety:

- **Priorytet 1** Współpraca w dziedzinie innowacyjności dla podniesienia konkurencyjności
- **Priorytet 2** Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych
- **Priorytet 3** Współpraca w dziedzinie zasobów naturalnych i kulturowych
- **Priorytet 4** Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych.

Terytorialny obszar wsparcia obejmuje kraje: Austrię, Chorwację, Czechy, Węgry, Polskę, Słowację, Słowenię oraz wybrane obszary Niemiec i Włoch.

Ryc.5 Zasięg terytorialny Programu IEŚ 2014-2020

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej www.eur.gov.pl

Budżet programu wynosi 246 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

1.5 Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020

Celem programu jest wzmocnienie zintegrowanego rozwoju terytorialnego i współpracy na rzecz bardziej innowacyjnego, lepiej dostępnego i zrównoważonego regionu Morza Bałtyckiego (RMB). Program wspiera transnarodową współpracę i integrację w RMB poprzez projekty w zakresie wspólnych kluczowych wyzwań i szans dla regionu. Wartość dodana w porównaniu do innych programów finansowania wyraża się w transnarodowych korzyściach ze wspieranych działań i inwestycji. Program stanowi odpowiedź na potencjał i ryzyko, z którym poszczególne kraje nie są w stanie (w wystarczającym stopniu) uporać się samodzielnie i które wymaga współdziałania krajów RMB⁵. Należy również podkreślić, że program ten stanowi również istotne wsparcie we wdrażaniu założeń Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Program wspiera transnarodową współpracę i integrację przez finansowanie projektów dotyczących kluczowych wyzwań i szans dla regionu w ramach czterech priorytetów:

- **Priorytet 1** Potencjał dla innowacji
- **Priorytet 2** Efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi
- **Priorytet 3** Zrównoważony transport
- **Priorytet 4** Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej.

Terytorialny obszar wsparcia obejmuje: Dania, Estonia, Finlandia, Łotwa, Litwa, Polska, Szwecja, północne regiony Niemiec oraz kraje spoza Unii Europejskiej, tj. Norwegia, Białoruś oraz Rosja (wybrane obwody).

⁵ Program Współpracy Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 (tłumaczenie pomocnicze), str. 11

Ryc.6 Zasięg terytorialny Programu IRMB 2014-2020

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej www.eur.gov.pl

Budżet Programu wynosi 264 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, 6 mln euro ze środków norweskich oraz 8,8 mln euro z Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.

1.6 Program Interreg Europa 2014-2020

Celem Programu jest usprawnianie polityk oraz programów rozwoju regionalnego poprzez wymianę doświadczeń i pogłębianie wiedzy instytucji partnerskich, które podejmują współpracę nad wybranym zagadnieniem polityki regionalnej. Strategia programu obejmuje dwie płaszczyzny. Z jednej strony, w oparciu o doświadczenia ze współpracy międzyregionalnej, program odpowiada na potrzebę ciągłego ułatwiania pogłębiania wiedzy z zakresu polityk oraz kapitalizacji dobrych praktyk polityki regionalnej. Dzięki temu podmioty regionalne z całej UE mają wybór odpowiednich doświadczeń i praktyk w momencie, kiedy zajdzie potrzeba wzmacniania polityk. Z drugiej strony, program wspiera

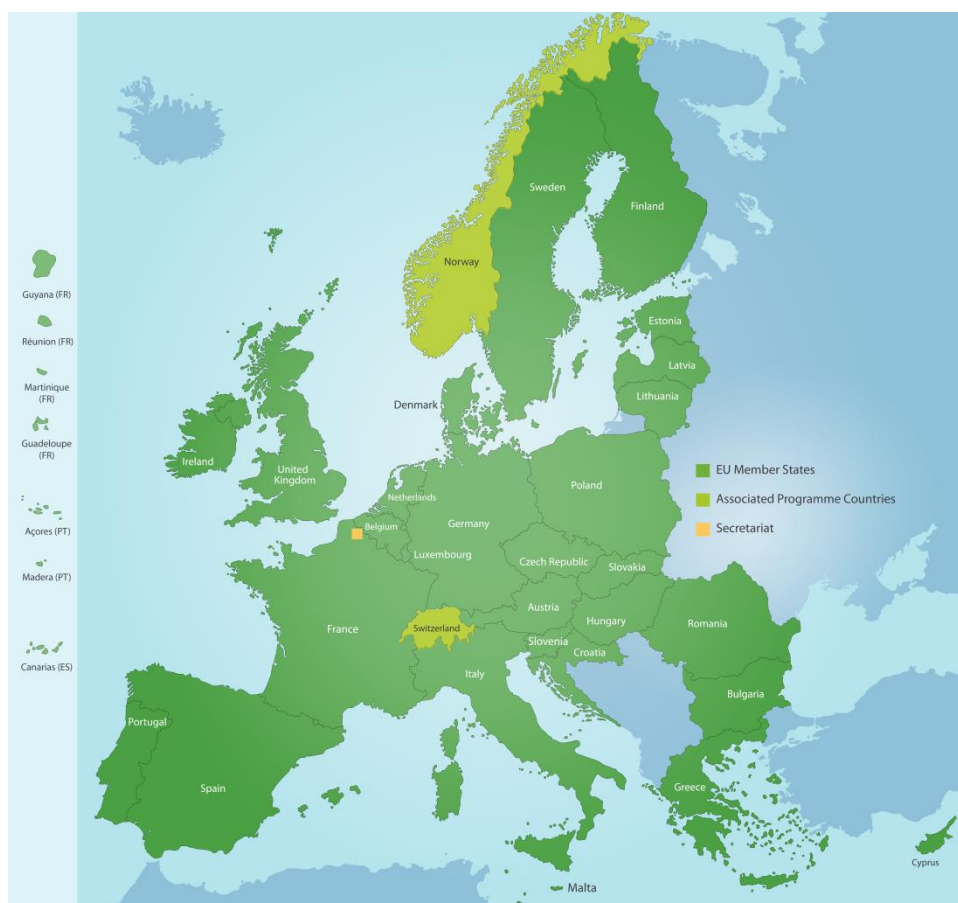
współpracę międzyregionalną podmiotów regionalnych, poświęconą pogłębianiu wiedzy z zakresu polityk i transferowi dobrych praktyk. Celem szczegółowym jest przygotowanie scalenia wniosków ze współpracy z działaniami i politykami regionalnymi, głównie w programach celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia, a w stosownych przypadkach EWT⁶. Realizując powyższe założenie program umożliwia beneficjentom bezpłatny dostęp do zasobów wiedzy w ramach tzw. platformy learningowej (<https://www.interregeurope.eu/policylearning>).

Beneficjenci mogą realizować wspólne projekty w ramach czterech priorytetów tematycznych:

- **Priorytet 1** Badania i innowacje
- **Priorytet 2** Konkurencyjność MŚP
- **Priorytet 3** Gospodarka niskoemisyjna
- **Priorytet 4** Środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami.

Terytorialny obszar wsparcia programu obejmuje 28 państw członkowskich Unii Europejskiej, a także Szwajcarię i Norwegię. W odróżnieniu od programów transnarodowych i transgranicznych Program Interreg Europa ma największy zasięg geograficzny.

Ryc.7 Zasięg terytorialny Programu Interreg Europa 2014-2020

Źródło: www.interregeurope.eu

Budżet programu wynosi 359 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

⁶ Program Interreg Europa 2014-2020 (tłumaczenie pomocnicze), str. 13

2. Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa

2.1 Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020

PL-BY-UA
2014-2020

Głównym celem programu jest wspieranie transgranicznych procesów rozwojowych w obszarach przygranicznych Polski, Białorusi i Ukrainy. Strategia programu wpisuje się w krajowe i regionalne strategie rozwoju społeczno-gospodarczego, które są realizowane poprzez cele strategiczne programu. Zgodnie z *Dokumentem Programowym dla Wsparcia UE na rzecz Współpracy Transgranicznej EIS 2014-2020* przewidziano trzy cele strategiczne dla działań w ramach współpracy transgranicznej, są to:

- promowanie rozwoju gospodarczego i społecznego w regionach po obu stronach wspólnej granicy;
- rozwiązywanie wspólnych wyzwań dotyczących środowiska, zdrowia publicznego, bezpieczeństwa i ochrony;
- promocja lepszych warunków i zasad zapewniających mobilność osób, towarów i kapitału.

Zakres tematyczny programu koncentruje się na czterech następujących celach:

- **Cel 1. Dziedzictwo**

Priorytet 1.1 Promocja kultury lokalnej i historii

Priorytet 1.2 Promocja i zachowanie dziedzictwa naturalnego

- **Cel 2. Dostępność**

Priorytet 2.1 Poprawa i rozwój usług transportowych i infrastruktury

Priorytet 2.2 Rozwój infrastruktury technologii informacyjno-komunikacyjnych

- **Cel 3. Bezpieczeństwo**

Priorytet 3.1 Wsparcie dla rozwoju ochrony zdrowia i usług socjalnych

Priorytet 3.2 Podejmowanie wspólnych wyzwań związanych z bezpieczeństwem

- **Cel 4. Granice**

Priorytet 4.1 Wsparcie dla efektywności i bezpieczeństwa granic

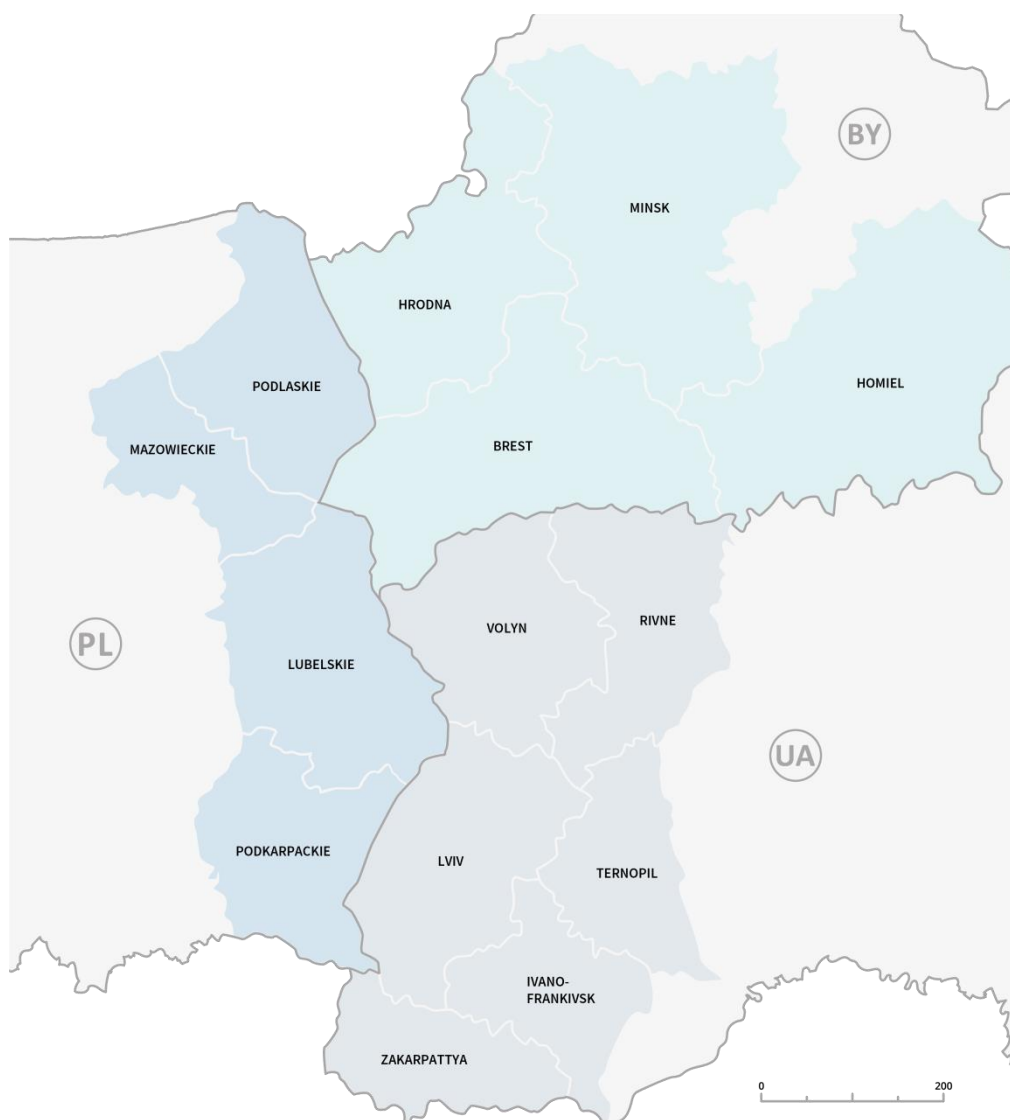
Priorytet 4.2 Poprawa operacji zarządzania granicami, procedur celnych i wizowych

Terytorialny obszar wsparcia programu obejmuje następujące regiony:

- po stronie Polski województwa: podlaskie, lubelskie, podkarpackie oraz podregion ostrołęcko-siedlecki województwa mazowieckiego,
- po stronie Białorusi obwody: brzeski, grodzieński, miński i homelski,

- po stronie Ukrainy obwody: lwowski, wołyński, zakarpacki, rówieński, tarnopolski oraz iwanofrankiowski.

Ryc.8 Zasięg terytorialny Programu PL-BY-UA 2014-2020

Źródło: www.pbu2020.eu

Budżet programu wynosi 183 mln euro i jest realizowany w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (EIS).

2.2 Program Współpracy Transgranicznej Polska- Rosja 2014-2020

Głównym celem Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020 jest wspieranie współpracy transgranicznej w sferze społecznej, środowiskowej, gospodarczej i instytucjonalnej. Program jest tak skonstruowany, aby realizacja działań projektowych przyniosła rezultaty nie tylko w ww. obszarach, ale także stworzyła podstawy pod budowanie i rozwijanie współpracy transgranicznej oraz do rozwoju stosunków dobrosąsiedzkich w wymiarze transgranicznym. Zakłada się, że w dłuższej perspektywie takie działania będą sprzyjać wieloaspektowej integracji tego obszaru. Strategia programu, odwołuje się do trzech celów strategicznych określonych w *Dokumencie Programowym dla Wsparcia UE na rzecz Współpracy Transgranicznej EIS 2014-2020*.⁷

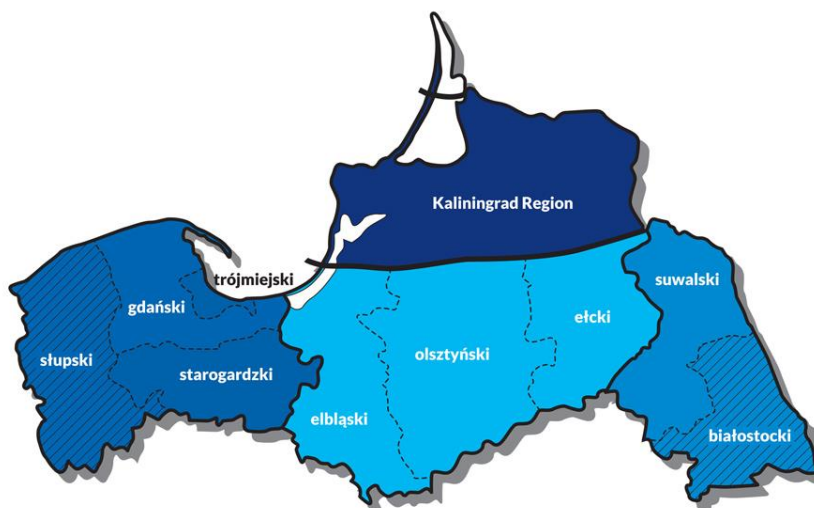
W programie ustanowiono 4 priorytety, które odzwierciedlają wybrane cele tematyczne programu:

- **Priorytet 1** Współpraca w zakresie zachowania i transgranicznego rozwoju dziedzictwa historycznego, przyrodniczego i kulturowego.
- **Priorytet 2** Współpraca na rzecz czystego środowiska naturalnego na obszarze transgranicznym.
- **Priorytet 3** Dostępne regiony oraz trwałe transgraniczny transport i komunikacja.
- **Priorytet 4** Wspólne działania na rzecz efektywności i bezpieczeństwa na granicach.

Terytorialny obszar wsparcia programu obejmuje następujące regiony:

- po stronie Polski województwa: pomorskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie,
- po stronie Rosji: obwód kaliningradzki.

Ryc.9 Zasięg terytorialny Programu Polska-Rosja 2014-2020

Źródło: www.plru.eu

⁷ patrz pkt. 2.7

Program Polska-Rosja współfinansowany jest z trzech źródeł: ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 20,65 mln euro, Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa 21 mln euro oraz wkładu Federacji Rosyjskiej do Programu 20,65 mln euro. Łączny budżet Programu wynosi 62,3 mln euro.

IV. Zakres i efekty realizacji programów Interreg oraz Programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (EIS) w województwach Polski Wschodniej

W ramach prac nad Raportem dokonano przeglądu i sporządzono wykaz realizowanych projektów w poszczególnych województwach.

Analiza zawiera dwa moduły:

- a) ogólną informację na temat wdrażania programów Interreg oraz EIS przez poszczególne województwa obejmującą
 - zaangażowanych partnerów⁸ w ramach poszczególnych projektów i programów z uwzględnieniem podziału na:
 - partnerów wiodących⁹
 - partnerów projektu¹⁰,
 - wysokość dofinansowania ze środków unijnych,
 - udział w programach, liczbę realizowanych projektów;
- b) wykaz realizowanych projektów wg województw wraz z ich wartością oraz informacją o partnerach (załączniki do Raportu).

⁸ W przypadku partnera biorącego udział w więcej niż w jednym projekcie, partner ten został ujęty w statystkach każdorazowo w zależności od liczby realizowanych projektów.

⁹ *Partner wiodący* to podmiot wskazany we wniosku o dofinansowanie, podpisujący umowę o dofinansowanie projektu i odpowiadający za finansową i rzeczową realizację projektu, a także koordynację działań przypisanych partnerom projektu.

¹⁰ *Partner projektu* to podmiot wskazany we wniosku o dofinansowanie, który uczestniczy w projekcie i jest związany z partnerem wiodącym umową partnerską dotyczącą realizacji projektu.

1. Województwo Lubelskie

Podmioty i beneficjenci z terenu województwa lubelskiego realizują projekty w ramach czterech programów współpracy:

- Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020,
- Program Interreg Europa Środkowa 2014-2020,
- Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020,
- Program Interreg Europa 2014-2020.

Łączna liczba realizowanych projektów w tych programach wynosi 68, natomiast łączna wartość dofinansowania to 52.91 mln euro. Wykaz realizowanych projektów w województwie lubelskim w perspektywie finansowej 2014-2020 zawiera załącznik nr 1 do Raportu.

1.1 Liczba partnerów w poszczególnych programach w województwie lubelskim

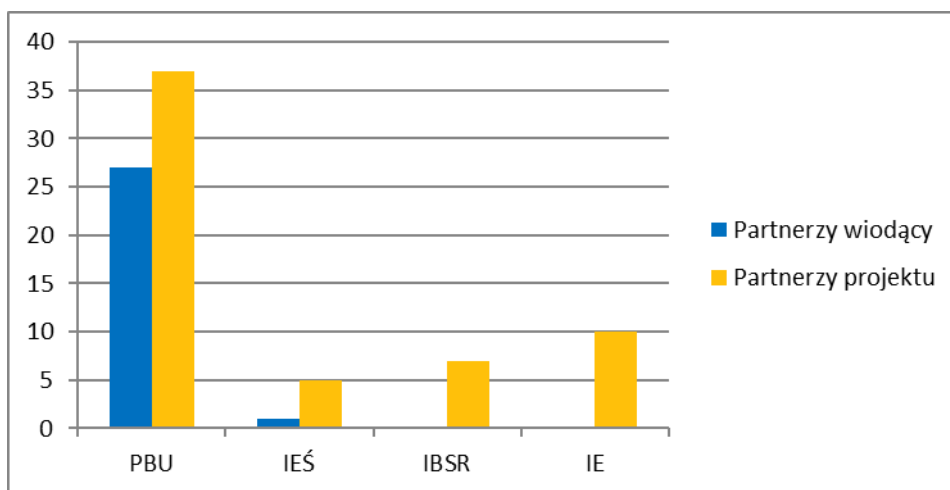
W realizacji projektów uczestniczy w sumie **87 partnerów** z województwa lubelskiego.

Tabela 1 Liczba partnerów wiodących i partnerów projektu w programach realizowanych w województwie lubelskim

Program	Liczba partnerów wiodących	Liczba partnerów projektu	Partnerzy łącznie
PBU	27	37	64
IEŚ	1	5	6
IBSR	0	7	7
IE	0	10	10
RAZEM	28	59	87

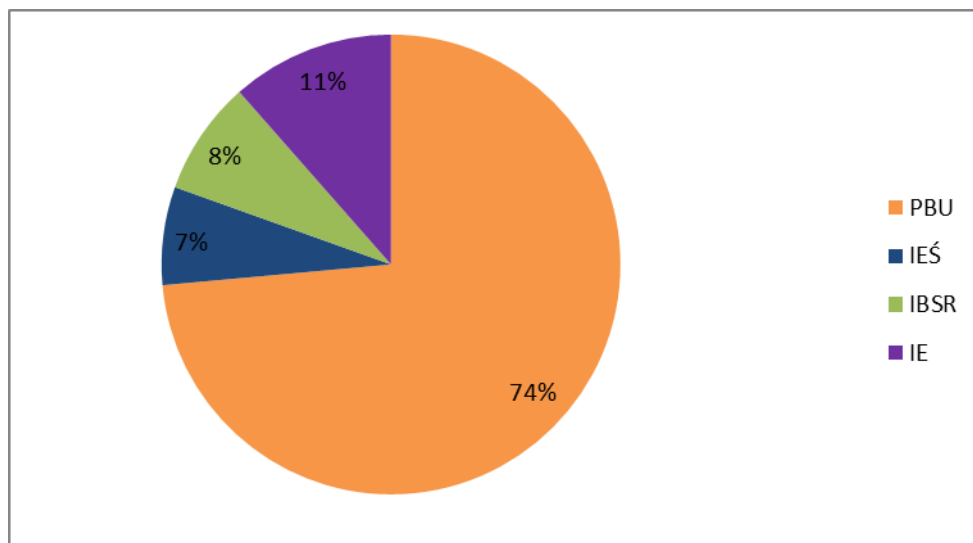
Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 5: Liczba partnerów z uwzględnieniem podziału na partnerów wiodących i partnerów projektu w ramach poszczególnych programów

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 6: Ilość partnerów ogółem w ramach programów współpracy wyrażona w %

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

1.2 Wielkość dofinansowania unijnego

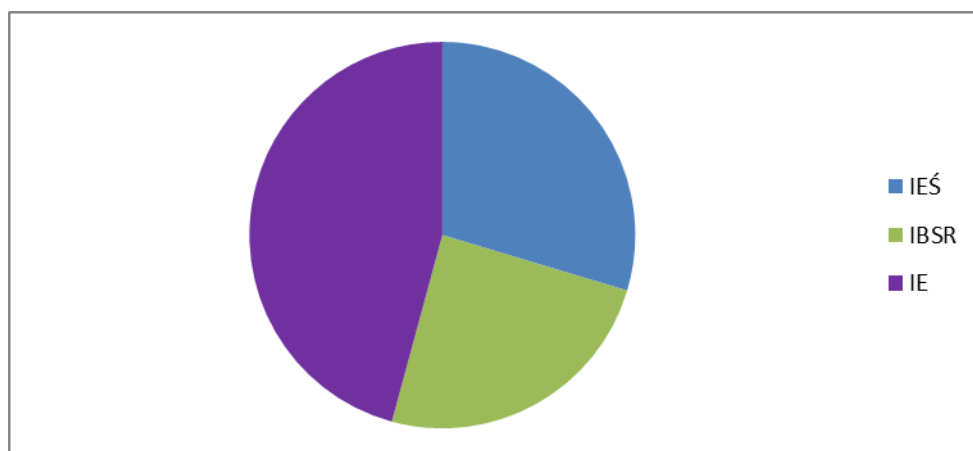
Łączna wartość projektów zrealizowanych na terenie województwa lubelskiego w ramach programów transnarodowych i programu międzyregionalnego wynosi ponad 2 mln euro.

Tabela 2 Wysokość dofinansowania w ramach programów Interreg w województwie lubelskim (euro)

IES	IBSR	IE	Razem
765 055,67	634 568,75	1 181 789,85	2 581 414,27

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 7: Wysokość dofinansowania z EFRR w programach transnarodowych i międzyregionalnym

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wartość całkowitego dofinansowania projektów realizowanych w ramach projektów Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 z udziałem beneficjentów z woj. lubelskiego (w euro) przedstawia tabela 3.¹¹

Tabela 3 Wysokość dofinansowania w ramach programów EIS w województwie lubelskim (euro)

EIS w projektach z udziałem partnerów wiodących z woj. lubelskiego	EIS w projektach z udziałem partnerów projektu z woj. lubelskiego
26 437 031,17	28 704 389,22

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

¹¹ Z uwagi na fakt, że wśród projektów realizowanych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020 występują takie, w których zarówno partner wiodący jak i co najmniej jeden z partnerów projektu są z terenu województwa lubelskiego, dofinansowanie do tych projektów (w łącznej kwocie 4.811.339,60 euro) zostało ujęte w obu grupach projektów.

2. Województwo Podkarpackie

Podmioty i beneficjenci z terenu województwa podkarpackiego realizują projekty w ramach pięciu programów współpracy:

- Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020,
- Program Interreg Polska-Słowacja 2014-2020,
- Program Interreg Europa Środkowa 2014-2020,
- Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020,
- Program Interreg Europa 2014-2020.

Łączna liczba realizowanych projektów w tych programach wynosi 191, natomiast łączna wartość dofinansowania to 98,34 mln euro. Wykaz realizowanych projektów w województwie podkarpackim w perspektywie finansowej 2014-2020 zawiera załącznik nr 2 do Raportu.

2.1 Liczba partnerów w poszczególnych programach w województwie podkarpackim

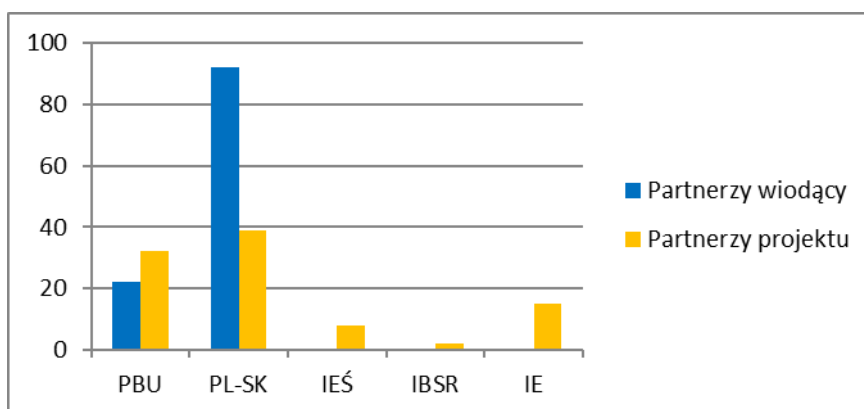
W realizacji projektów uczestniczy w sumie **210 partnerów** z województwa podkarpackiego.

Tabela 4 Liczba partnerów wiodących i partnerów projektu w programach w województwie podkarpackim

Program	Liczba partnerów wiodących	Liczba partnerów projektu	Partnerzy łącznie
PBU	22	32	54
PL-SK	19 + 73 mikro	18 + 21 mikro	131
IEŚ	0	8	8
IBSR	0	2	2
IE	0	15	15
RAZEM	114	96	210

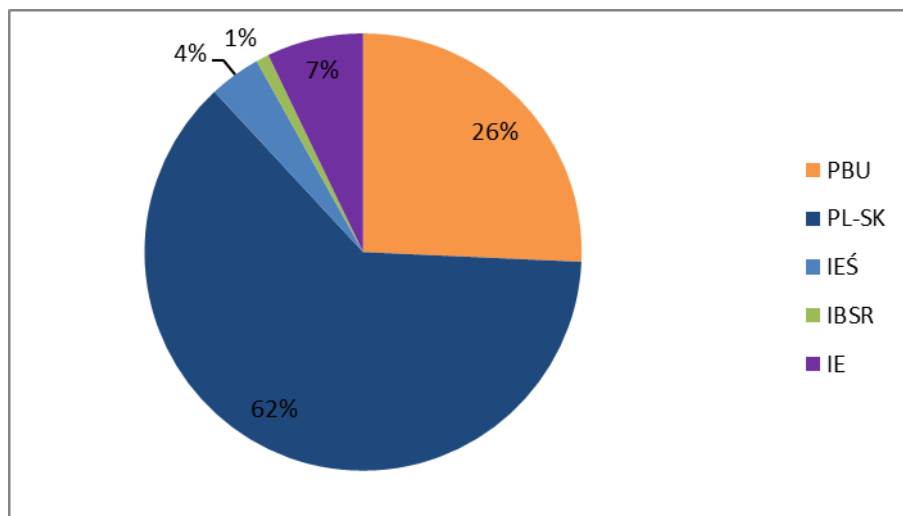
Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 8: Liczba partnerów z uwzględnieniem podziału na partnerów wiodących i partnerów projektu w ramach poszczególnych programów

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 9: Ilość partnerów ogółem w ramach programów współpracy wyrażona w %

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

* W ramach programu PL-SK łącznie 131 partnerów, w tym 37 projekty regularne, 94 mikroprojekty

2.2 Wielkość dofinansowania unijnego

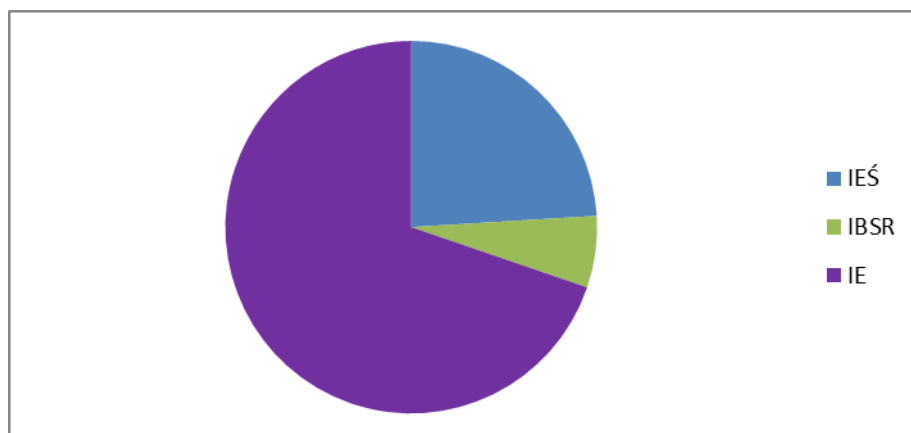
Łączna wartość projektów realizowanych na terenie województwa podkarpackiego w programach transnarodowych i międzyregionalnym wynosi ponad 3 mln euro.

Tabela 5 Wysokość dofinansowania w ramach programów Interreg w województwie podkarpackim (euro)

IES	IBSR	IE	Razem
1 043 207,13	269 870,24	1 715 214,15	3 028 291,52

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 10: Dofinansowanie z EFRR w programach transnarodowym i międzyregionalnym

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Kwota środków EFRR w programie transgranicznym – Program Interreg Polska-Słowacja 2014-2020 z udziałem beneficjentów z woj. podkarpackiego (w euro).¹²

Tabela 6 Wysokość dofinansowania w ramach programu Polska-Słowacja województwie podkarpackim (euro)

EFRR w projektach z udziałem partnerów wiodących z woj. podkarpackiego	EFRR w projektach z udziałem partnerów projektu z woj. podkarpackiego
34 562 529,35	12 919 499,35

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Kwota środków EIS w ramach projektów Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 z udziałem beneficjentów z woj. podkarpackiego (w euro).¹³

Tabela 7 Wysokość dofinansowania w ramach programów EIS w województwie podkarpackim (euro)

EIS w projektach z udziałem partnerów wiodących z woj. podkarpackiego	EIS w projektach z udziałem partnerów projektu z woj. podkarpackiego
25 343 352,55	27 855 636,05

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

¹² Wartość EFRR w projektach z udziałem partnerów wiodących z woj. podkarpackiego zawiera kwotę dofinansowania EFRR w 2 projektach parasolowych Euroregionu Karpackiego: 4 740 897,55 EUR (4 532 938,16 euro w mikroprojektach udziałem partnerów wiodących z woj. podkarpackiego oraz 207 959,39 EUR w mikroprojektach z udziałem partnerów projektu z woj. podkarpackiego).

¹³ Z uwagi na fakt, że wśród projektów realizowanych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020 występują takie, w których zarówno partner wiodący jak i co najmniej jeden z partnerów projektu są z terenu województwa podkarpackiego, dofinansowanie do tych projektów (w łącznej kwocie 5 364 099,81 euro) zostało ujęte w obu grupach projektów.

3. Województwo Podlaskie

Podmioty i beneficjenci z terenu województwa podlaskiego realizują projekty w ramach pięciu programów współpracy:

- Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Litwa-Polska,
- Program Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020,
- Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020,
- Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020,
- Program Interreg Europa 2014-2020.

Łączna liczba realizowanych projektów w tych programach wynosi 170, natomiast łączna wartość dofinansowania to 76,02 mln euro. Wykaz realizowanych projektów w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2014-2020 zawiera załącznik nr 3 do Raportu.

3.1 Liczba partnerów w poszczególnych programach w województwie podlaskim

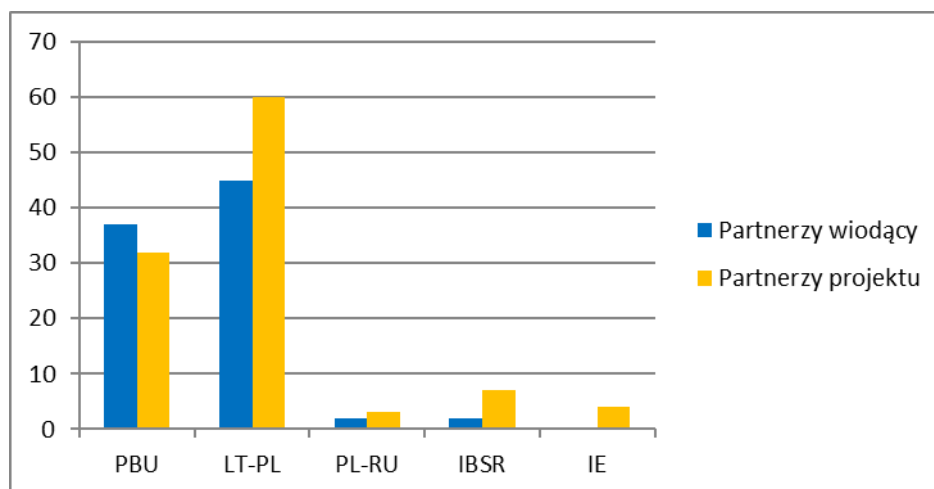
W realizacji projektów uczestniczy w sumie 183 partnerów z województwa podlaskiego.

Tabela 8 Liczba partnerów wiodących i partnerów projektu w programach realizowanych w województwie podlaskim

Program	Liczba partnerów wiodących	Liczba partnerów projektu	Partnerzy łącznie
PBU	37	23	60
LT-PL	45	60	105
PL-RU	2	3	5
IBSR	2	7	9
IE	0	4	4
RAZEM	86	97	183

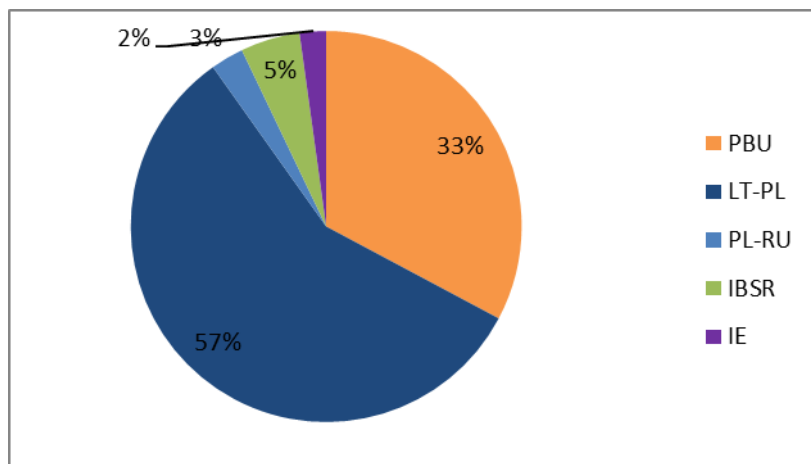
Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 11: Liczba partnerów z uwzględnieniem podziału na partnerów wiodących i partnerów projektu w ramach poszczególnych programów

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 12: Liczba partnerów ogółem w ramach programów współpracy

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

3.2 Wielkość dofinansowania unijnego

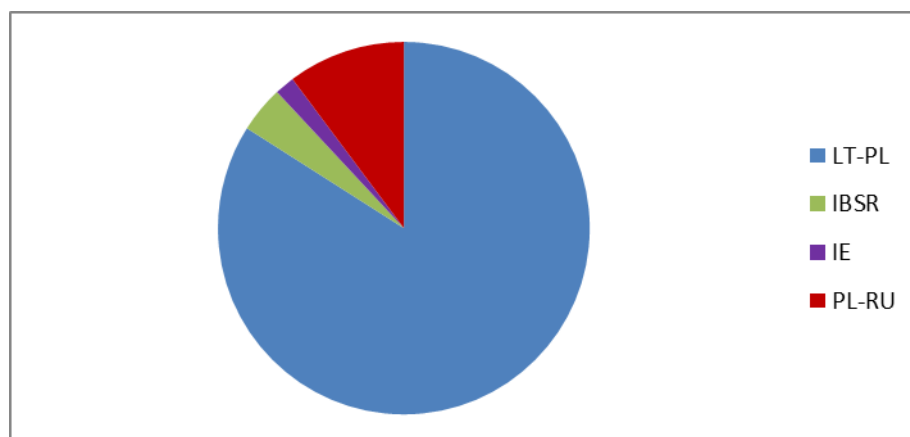
Wartość dofinansowania projektów EFRR i EIS realizowanych na terenie województwa podlaskiego w programie transnarodowym (IBSR) i międzyregionalnym (IE) oraz w dwóch programach transgranicznych (LT-PL i PL-RU), przypadająca tylko na partnerów z województwa podlaskiego w sumie wynosi ponad 25 mln euro.

Tabela 9 Wysokość dofinansowania w ramach programów współpracy w województwie podlaskim (euro)

LT-PL	PL-RU	IBSR	IE	RAZEM
21 072 055,46	2 565 200,64	1 012 802,75	432 792,27	25 082 851,12

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 13: Dofinansowanie z UE w euro

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

W zestawieniach ujęto wszystkich partnerów z województwa podlaskiego, zarówno wiodących jak i partnerów projektu, uczestniczących w realizacji projektów w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Litwa-Polska, Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020 (PL-RU), Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 (IBSR) oraz Interreg Europa 2014-2020 (IE). Dodatkowo, w przypadku Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Litwa-Polska, w odrębnych zestawieniach uwzględniono 4 projekty, które zostały umieszczone na liście rezerwowej w wyniku piątej rundy, 5. naboru. Projekty z tych list będą procedowane, jeżeli pojawią się dostateczne oszczędności w budżecie Programu.

Kwota środków EIS (kwota całkowitego dofinansowania projektów) w ramach projektów Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 z udziałem beneficjentów z woj. podlaskiego (w euro).¹⁴

Tabela 10 Wysokość dofinansowania w ramach programu PBU w województwie podlaskim (euro)

EIS w projektach z udziałem partnerów wiodących z woj. podlaskiego	EIS w projektach z udziałem partnerów projektu z woj. podlaskiego
36 580 942,37	18 494 736,62

Źródło: Oprac. własne DŚiR UMWL, 2021

¹⁴ Z uwagi na fakt, że wśród projektów realizowanych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020 występują takie, w których zarówno partner wiodący jak i co najmniej jeden z partnerów projektu są z terenu województwa podlaskiego, dofinansowanie do tych projektów (w łącznej kwocie 4.181.003,39 euro) zostało ujęte w obu grupach projektów.

4. Województwo Świętokrzyskie

Beneficjenci z województwa świętokrzyskiego realizują projekty międzynarodowe w ramach trzech programów współpracy: Program Interreg Europa Środkowa 2014-2020, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 oraz Program Interreg Europa 2014-2020. Z racji uwarunkowań geograficznych świętokrzyskie nie ma dostępu do programów transgranicznych dedykowanych bezpośrednio sąsiadującym ze sobą regionom przygranicznym.

Łączna liczba realizowanych projektów w tych programach wynosi 8, natomiast łączna wartość dofinansowania to 1,31 mln euro. Wykaz realizowanych projektów w województwie świętokrzyskim w perspektywie finansowej 2014-2020 stanowi załącznik nr 4.

4.1 Liczba partnerów w poszczególnych programach w województwie świętokrzyskim

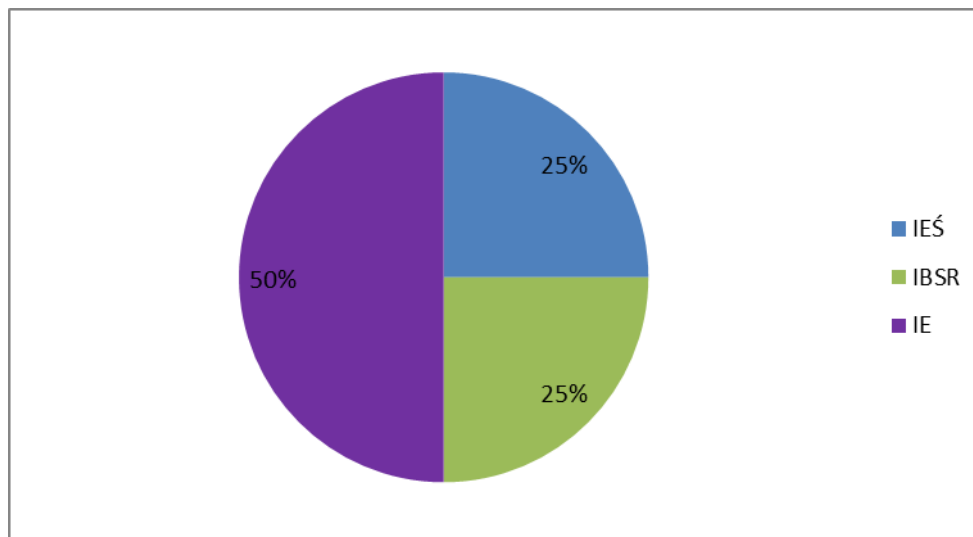
W realizacji projektów uczestniczy w sumie **8 partnerów** z województwa świętokrzyskiego.

Tabela 11 Liczba partnerów wiodących i partnerów projektu w realizowanych projektach

Program	Liczba partnerów wiodących	Liczba partnerów projektu	Partnerzy łącznie
IEŚ	0	2	2
IBSR	0	2	2
IE	0	4	4
RAZEM	0	8	8

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 14: Liczba partnerów projektu w programach transnarodowym i międzyregionalnym

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Program Interreg Europa 2014 - 2020 (IE)

PROJEKT „ATM for SME`s”:

Access to Microfinance for Small and Medium-sized Enterprises **ATM for SME`s**”, czyli „Dostęp do mikrofinansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw” wdrażany jest w ramach Osi priorytetowej: 2. *Wzmacnianie konkurencyjności MŚP*, Cel szczegółowy: 2.1. *Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów w ramach celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach, celu Europejska Współpraca Terytorialna, wspierających MŚP w wypracowywaniu i osiąganiu wzrostu gospodarczego oraz wprowadzaniu innowacji na wszystkich etapach ich cyklu życia.*

Partnerzy projektu (10 partnerów z 8 krajów):

1. Lider projektu: Agencja Rozwoju: Fejér Enterprise Agency (**WĘGRY**)
2. Ministerstwo Gospodarki Narodowej (**WĘGRY**)
3. Fundacja Promowania Przedsiębiorczości ZALA COUNTY (**WĘGRY**)
4. European Business and Innovation Centre of Burgos – CEEIBurgos (**HISZPANIA**)
5. KIZ SINNOVA company for social innovation gGmbH (**NIEMCY**)
6. Autonomiczny Region Sardynia (**WŁOCHY**)
7. Agencja Rozwoju Regionalnego PORA (**CHORWACJA**)
8. Microfinance Norway (**NORWEGIA**)
9. Województwo Świętokrzyskie – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach, Departament Inwestycji i Rozwoju (**POLSKA**)
10. European Microfinance Network EMN (**BELGIA**) – partner doradczy

Okres realizacji projektu: 4/2016 – 3/2021, (60 miesięcy)

- ✓ **I etap** (realizacja zadań) – **kwiecień 2016 r. – marzec 2019 r.** (36 miesięcy),
- ✓ **II etap** (monitorowanie wdrażania powstałych dokumentów) – **kwiecień 2019 r. – marzec 2021 r.** (24 miesiące).

Budżet projektu:

Project Partner 09 UMWS	EURO	PLN
Koszt całkowity	170 851,00	711 305,00
Wkład EFRR /85%/	145 223,35	604 609,00
Wkład budżetu województwa /15%/	25 627,65	106 696,00

Regionalni interesariusze:

W skład Regionalnej Grupy Interesariuszy, która cyklicznie spotykała się w ramach założonego harmonogramu prac projektu wchodził przedstawiciel m.in.: funduszy pożyczkowego i poręczeniowego, agencji rozwoju, izb gospodarczych, instytucji bankowych i kredytowych, instytucji otoczenia biznesu, jednostek samorządu lokalnego oraz regionalni przedsiębiorcy, m.in.:

- ✓ Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego,
- ✓ Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy,
- ✓ Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa w Kielcach,
- ✓ Fundacja – Agencja Rozwoju Regionalnego w Starachowicach,
- ✓ Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości w Końskich,
- ✓ Staszowska Izba Gospodarcza w Staszowie,
- ✓ Centrum Targowo-konferencyjne Targi Kielce SA w Kielcach,

- ✓ Bank Gospodarstwa Krajowego,
- ✓ Kielecki Park Technologiczny,
- ✓ Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii,
- ✓ Bank Spółdzielczy o/Kielce,
- ✓ Lubelska Agencja Rozwoju,
- ✓ Forum Pracodawców w Kielcach,
- ✓ Fundacja Rozwoju Regionu Pierzchnica.

Cel projektu:

Głównym zadaniem projektu „ATM for SME`s” jest wspieranie zdolności regionalnego sektora MŚP w zakresie dostępności i warunków mikrokredytowania, co jest kluczowym narzędziem w stymulowaniu wzrostu gospodarczego i tworzeniu nowych miejsc pracy. Założeniem projektu jest współpraca w zakresie wymiany doświadczeń i dzielenie się wiedzą pomiędzy partnerami projektu, w celu poprawy regionalnej polityki i stworzenia ulepszonych systemu pozwalającego na lepszy dostęp do instrumentów finansowych dla sektora MŚP oraz zwiększenia społecznego zasięgu instytucji finansowych. W efekcie realizacji projektu został wypracowany Regionalny Plan Działania (Regional Action Plan), który koncentruje się na dwóch najważniejszych celach regionalnych tj.:

- Działanie I : *Zaprojektowanie partnerskiego modelu wdrażania instrumentów finansowych w strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego* - celem działania było zawarcie w aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego zapisów, dotyczących systemu wsparcia przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim z pomocą instrumentów finansowych, polegającego na ścisłej współpracy funduszy pożyczkowych i poręczeniowych z samorządami lokalnymi na bazie lokalnych partnerstw.
- Działanie II: *Uruchomienie dodatkowego wsparcia zwrotnego dla MŚP w regionie* - realokacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz aktualizacja Strategii Inwestycyjnej czego rezultatem było uruchomienie w regionie świętokrzyskim dodatkowego wsparcia zwrotnego dla MŚP oraz bardziej efektywne wsparcie firm, zgodne z ich potrzebami, umożliwiające rozwój oraz wzmacnianie ich pozycji rynkowej.

PROJEKT „KEEP ON”:

„KEEP ON – Effective policies for durable and self-sustainable projects in the cultural heritage sector”, czyli „Skuteczne polityki regionu dla zapewnienia trwałości i zwiększonej efektywności projektów z sektora dziedzictwa kulturowego”, realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu Europejska Współpraca Terytorialna (EWT) - Interreg Europa 2014-2020.

Partnerzy (7 instytucji UE):

1. Lider projektu – Instytut Rozwoju Ekonomicznego Prowincji Qurense (**Hiszpania**)
2. Województwo Świętokrzyskie – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Departament Inwestycji i Rozwoju (**Polska**)
3. Gmina Paggaio (**Grecja**)
4. Gmina ‘s-Hertogenbosch (Den Bosch - **Holandia**)
5. Instytut Rozwoju i Stosunków Międzynarodowych (Zagrzeb – **Chorwacja**)
6. Związek Gmin Langa Astigiana (Turyn -**Włochy**)
7. Stowarzyszenie Rozwoju Regionu Alto Tamega (ADRAT) (Chaves - **Portugalia**)

Okres realizacji:

I etap (realizacja zadań) – czerwiec 2018 r. – maj 2021 r. (34 miesiące)

II etap (monitorowanie wdrażania powstałych dokumentów) – **czerwiec 2021 r. – maj 2023 r.**
(24 miesiące)

Budżet:

204 843 EURO, w tym:

174 116,55 Euro - 85% współfinansowane z EFRR

30 726,45 Euro – 15% wkład własny JST (możliwość mieszania z wkładem niepieniężnym)

Regionalni interesariusze:

W skład regionalnych instytucji wspierających i zaangażowanych w realizację projektu są m.in.:

1. Geopark Kielce
2. Gmina i Miasto Chęciny
3. Kościół p.w. Św. Karola Boromeusza na Karczówce
4. Muzeum Okręgowe w Sandomierzu
5. Muzeum Wsi Kieleckiej
6. Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego
7. Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne
8. Urząd Miasta Sandomierz
9. Starostwo Opatów
10. Stowarzyszenie Miłośników Pustelni Złotego Lasu
11. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
12. Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach
13. Zabytkowy Zakład Hutniczy w Małcu
14. Zespół Pałacowy w Kurozwękach

Cel projektu:

Wsparcie polityki regionu w zakresie tworzenia warunków do efektywniejszego wykorzystania istniejącej infrastruktury kulturalnej i zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez opracowanie w partnerstwie ponadnarodowym Lokalnego Programu Wsparcia, który w konsekwencji posłuży jako narzędzie wspomagające w procesie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego WŚ (również w kontekście wykorzystania środków UE po 2020 roku).

W efekcie realizacji projektu zostanie wypracowany *Regionalny Plan Działania (Regional Action Plan)*, który będzie się koncentrował na zadaniach pozwalających na udoskonaleniu regionalnej polityki w zakresie dziedzictwa kulturowego w ramach instrumentu finansowego, czyli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021 – 2027.

Ponadto, realizacja projektu pozwoliła na zaangażowanie regionalnych podmiotów aktywnie działających w obszarze dziedzictwa kulturowego i utworzenie regionalnej grupy interesariuszy, w skład której weszli przedstawiciele m.in. Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach, Muzeum Wsi Kieleckiej, Geoparku Kielce, Gminy i Miasta Chęciny, Kościoła p.w. Św. Karola Boromeusza na Karczówce, Muzeum Okręgowego w Sandomierzu, Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego, Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Starostwa Powiatowego Opatów, Stowarzyszenia Miłośników Pustelni Złotego Lasu, Zabytkowego Zakładu Hutniczego w Małcu, Zespołu Pałacowego w Kurozwękach.

W związku z pandemią COVID19 realizacja większości działań, które były zaplanowane w projekcie na rok 2020 i 2021 odbyła się w formie online, m.in.: spotkania regionalnych interesariuszy, posiedzenia

Komitetu Sterującego, wizyty studyjne (w Holandii), spotkania upowszechniające Przewodnik po Dobrych Praktykach.

Pod koniec 2020 oraz z początkiem 2021 trwały intensywne prace nad kształtem dokumentu „Regionalny Plan Działań”, którego celem jest wsparcie dla usprawnienia regionalnej polityki w obszarze dziedzictwa kulturowego. Jako pierwszy partner z całego konsorcjum projektu uzyskaliśmy zgodę i akceptację zaproponowanego dokumentu przez Sekretariat Wspólny Programu Interreg Komisji Europejskiej.

PROJEKT „RESINDUSTRY”

„RESINDUSTRY” - Policies for Renewable Energy Sources in industry. Projekt realizowany jest w ramach programu Unii Europejskiej INTERREG EUROPE, Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna, Cel szczegółowy 3.1 Poprawa wdrażania polityki programów rozwoju regionalnego, w szczególności celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną.

Projekt RESINDUSTRY dotyczy wykorzystania źródeł energii odnawialnej w przemyśle, a jego głównym celem jest wypracowanie dobrych praktyk w kierunku zwiększenia niezależności energetycznej sektora przemysłu UE poprzez większy udział OZE. Niezwykle istotne jest również zwiększenie konkurencyjności przemysłu poprzez obniżenie rachunków za energię.

Partnerzy RESINDUSTRY (7 partnerów zagranicznych):

1. Czech Technical University in Prague, Czechy, UCEEB
2. University of Applied Sciences, Finlandia, LAB
3. Extremadura Region, Hiszpania, AGENEX
4. Tartu Regional Energy Agency, Estonia, TREA
5. Marshal Office of Świętokrzyskie Region, Polska, MOSR
6. Vorarlberg University of Applied Sciences, Austria, FHV
7. Ministry for Gozo, Malta, GOZO

Interesariusze RESINDUSTRY z terenu Województwa Świętokrzyskiego, m.in.:

1. Fundacja Agencja Rozwoju Regionalnego w Starachowicach
2. RES Lab sp. z o.o.
3. Eco Voltaika
4. Academy of Entrepreneurship Sp. z o.o.
5. Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Kielcach
6. EkoEnergia Polska sp. z o.o.
7. Politechnika Świętokrzyska w Kielcach
8. Regionalne Centrum Naukowo – Technologiczne w Chęcinach
9. P.P.U.H. MULTI-TRONIK
10. Verdo Energy Systems Sp. z o. o.
11. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Końskich Sp. z o.o.
12. Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich
13. Doradztwo Energetyczne Trade-Off
14. Ekoplön sp. z o.o. sp.k.

Okres realizacji:

I faza: 36 miesięcy, tj. od 1 sierpnia 2019 r. do 31 lipca 2022 r.

II faza: 12 miesięcy, tj. od 1 sierpnia 2022 r. do 31 lipca 2023 r.

Planowany budżet projektu wynosi 1 623 554 EUR.

Koszty realizacji projektu podlegają refundacji w stosunku - 85%. Wkład własny Województwa wynosi 15% całości kosztów związanych z projektem.

Budżet Województwa Świętokrzyskiego w projekcie wynosi: 135 575 EUR, w tym:

1. 115 238,75 EUR – 85% finansowane z EFRR,
2. 20 336,25 EUR – 15% wkład własny Województwa Świętokrzyskiego.

Temat przewodni projektu:

Projekt RESINDUSTRY ma na celu zwiększenie niezależności energetycznej europejskiego przemysłu, poprzez zmniejszenie jego energochłonności wynikającą z wyższej integracji odnawialnych źródeł energii. Długookresowym celem jest zwiększenie konkurencyjności przemysłu poprzez obniżenie rachunków za energię, zwiększenie niezależności energetycznej i samowystarczalności energetycznej, a tym samym oddzielenie kosztów energii od geopolitycznych efektów zewnętrznych. Aby osiągnąć te długoterminowe cele strategiczne, należy wprowadzać czynniki które posłużą zwiększeniu inwestycji w OZE w przemyśle poprzez zrewidowanie celów strategicznych dzięki nowym rozwiązaniom w zakresie promocji OZE.

Uzasadnienie realizacji projektu:

Zużycie energii w przemyśle jest prawie całkowicie oparte na paliwach kopalnych, co sprawia, że sektor ten jest bardzo podatny na skutki zewnętrzne, szczególnie dlatego, że import UE przekracza 90% oleju i 66% gazu. W sprawozdaniu Komisji Europejskiej z lutego 2017 r. "Monitorowanie postępów w kierunku unii energetycznej" zauważa, że sektor energochłonności zmniejszył się o 15% na poziomie UE w latach 2000-2010, ale zaczął szybko rosnąć po 2013 r. Jednak kraje wykazują znaczne różnice między sobą w kwestii energochłonności przemysłu, w niektórych jest ona na poziomie 40%, a w innych tylko 10%. Sprawozdanie Komisji "Wykorzystanie energii w przemyśle UE" pokazuje, że konieczna jest harmonizacja i odpowiedni mechanizm służący pobudzeniu OZE w przemyśle.

PROJEKT „ENERSELVES”

ENERSELVES - Policy instruments for energy self-consumption in buildings - realizowany w ramach programu INTERREG EUROPE Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna, Cel szczegółowy 3.1 Poprawa wdrażania polityki programów rozwoju regionalnego, w szczególności celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną.

Partnerzy projektu (7 instytucji UE):

- Extremadura Energy Agency (**Hiszpania**) – Lider Partnerstwa
- Energy Agency for Southeast Sweden (**Szwecja**) – Partner
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego (**Polska**) – Partner
- Malta Intelligent Energy Management Agency (**Malta**) – Partner
- LAZIO REGION (**Włochy**) – Partner
- NorthEast Regional Development Agency (**Rumunia**) – Partner
- Autonomous Region of Sardinia (**Włochy**) – Partner

2. Okres Realizacji Projektu – od styczeń 2017 r. do grudzień 2020 r.

I etap (realizacja zadań w projekcie) – styczeń 2017 r. – grudzień 2018 r. (24 miesiące)

II etap (monitorowanie wdrażania założeń Action Planu) – styczeń 2019 r. – grudzień 2020 r. (24 miesiące)

3. Budżet projektu:

Budżet całkowity: **174 056,00 EUR**,
w tym:

147 947,60 EUR – Dofinansowanie ze źródeł UE (85%)

26 108,40 EUR – Wkład własny (15%)

4. Cele projektu:

Projekt miał na celu:

- promocję wykorzystania środków unijnych z Regionalnego Programu Operacyjnego w celu wspierania budownictwa energooszczędnego, aby spełnić wymogi unijne dot. efektywności energetycznej w regionach,
- nawiązanie kontaktów międzynarodowych dla realizacji kolejnych działań,
- stworzenie Planu Działania - jak promować efektywność energetyczną w budynkach użyteczności publicznej w kontekście dokumentów regionalnych w o charakterze strategicznym,
- podnoszenie wiedzy o sytuacji i poznawanie dobrych praktyk budynków energooszczędnych w innych krajach unijnych.

Projekty w ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2014 – 2020 (IEŚ)

PROJEKT “URBANINNO”

Projekt URBAN INNO ‘Utilizing innovation potential of urban ecosystems’; realizowany w ramach celu priorytetowego programu: 1.1 Poprawa trwałych powiązań między uczestnikami systemów innowacji w celu wzmocnienia regionalnych zdolności innowacyjnych w Europie Środkowej.

Zagranicznymi partnerami projektu byli:

- CyberForum e.V., Niemcy
- Inno AG, Niemcy
- E-Institute; Instytut kompleksowych rozwiązań rozwojowych, Słowenia
- Gmina Maribor, Słowenia
- Politechnika w Koszycach, Słowacja
- Gmina Kielce/ Kielecki Park Technologiczny, Polska
- Miasto Rijeka, Chorwacja
- Ericsson Nikola Tesla d.d., Chorwacja
- Pannon Business Network Association, Węgry
- Research Burgenland GmbH, Austria
- Vorarlberg University of Applied Science, Austria
- InformaticaTrentina Spa, Włochy

Partnerzy stowarzyszeni:

- Dział Rozwoju Gospodarczego Miasta Karlsruhe, Niemcy
- Władze Vas County, Węgry
- Miasto Pinkafeld, Austria
- Miasto Hartberg, Austria
- Region Košice

Okres realizacji projektu: 01.06.2016-31.05.2019

Budżet projektu: 187.204,38 € (85,00%) 33.036,07 € (15%) Razem: 220.240,45 €.

Regionalni interesariusze:

- Urząd Miasta Kielce

- Transition Technologies Sp. z o.o.
- Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa
- My Social Seller
- Miejska Rada Pożytku Publicznego
- Stowarzyszenie PROREW
- Smart Factor Sp. z o.o.

Cele projektu:

- ❖ Powołanie w wybranych regionach innowacyjnych miejskich sieci współpracy
- ❖ Opracowanie zestawu narzędzi i metod partycypacji społecznej
- ❖ Równolegle opracowane i przetestowane 9 projektów pilotażowych, które w partnerskich regionach będą wprowadzały i testowały nowe partycypacyjne metody i narzędzia kreowania polityki miejskiej oraz współdecydowania o działaniach podejmowanych w mieście.
- ❖ Rozwój międzynarodowej strategii współpracy na rzecz innowacji.

PROJEKT CE RESPONSIBLE

Projekt CE RESPONSIBLE 'ALTRUISTIC ENTREPRENEUR, CE Sustainable model to support social entrepreneurship', czyli "Zrównoważony model wspierania przedsiębiorczości społecznej" wdrażany jest w ramach priorytetu 1. Współpraca w zakresie innowacji w celu zwiększenia konkurencyjności Europy Środkowej, priorytetowy cel szczegółowy programu 1.2 Poprawa umiejętności i kompetencji w zakresie przedsiębiorczości w celu wspierania innowacji gospodarczych i społecznych w regionach Europy Środkowej.

Partnerzy projektu:

- E-Institute - Institute for comprehensive Development solutions (SI)
- Metropolitan City of Bologna (IT)
- Ikosom – Institute for communication and social media (DE)
- Alma Mater Studiorum University of Bologna (IT)
- Brodoto – Social impact creative agency (CR)
- Slovak Centre of Scientific and Technical Information (SK)
- Centre for Economic and Regional Studies - Hungarian Academy of Sciences (HU)
- Municipality of Kielce/Kielce Technology Park (PL)
- South Bohemian Agency for Support to Innovative Enterprising (CZ)
- University of Applied Sciences Salzburg (AT)
- Budapest Chamber of Commerce and Industry (HU)

Okres realizacji projektu: 01.04.2019 - 31.03.2022

Budżet projektu: 172.741,25 € (85,00 %) 30.483,75 €. Razem: 203.225,00 €.

Regionalni interesariusze:

- ngo'sy i podmioty ekonomii społecznej z terenu Kielc i województwa, w tym stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie socjalne i inne,
- przedstawiciele firm altruistycznych
- władze miejskie i regionalne.

Cele projektu:

Projekt Interreg Central Europe ALTRUISTIC ENTREPRENEUR, zrównoważony model wspierania przedsiębiorczości społecznej, ma na celu poprawę umiejętności i kompetencji przedsiębiorczych w celu wspierania innowacji gospodarczych i społecznych w Europie Środkowej. Wynika to przede wszystkim z dotychczasowego braku długoterminowego wsparcia dla przedsiębiorców społecznych. Innowacyjność proponowanego podejścia opiera się na mobilizacji gotowych przedsiębiorców do wspierania innowacji społecznych i przedsiębiorczości społecznej. Ci społecznie odpowiedzialni i altruistyczni przedsiębiorcy w Europie Środkowej, którzy chcieliby zaoferować swoje zasoby przedsiębiorcom społecznym i są naprawdę altruistyczni, stworzyliby samowystarczalne ramy dla osiągnięcia swoich celów, we współpracy z przedsiębiorcami społecznymi.

Projekt jest napędzany ambicją zmiany obecnej sytuacji w większości krajów partnerskich, w których przedsiębiorczość społeczna zależy głównie od funduszy publicznych, na model, w którym odnoszący sukcesy prywatni przedsiębiorcy będą odgrywać rolę wspierającą. Dzięki funduszom, pracy i wiedzy altruistycznych przedsiębiorców społeczni otrzymają wysokiej jakości wsparcie, a przedsiębiorcy altruistyczni otrzymają zorganizowany system zapewniający wsparcie. W rezultacie dzięki współpracy obie kluczowe grupy docelowe osiągną swoje cele. Będzie to również pozytywna zmiana dla całego systemu, ponieważ przedsiębiorczość społeczna zwykle zależy głównie od funduszy publicznych, dzięki czemu rząd będzie mógł oszczędzać lub przenosić fundusze na inne cele.

Projekt umożliwi międzynarodowy proces wzajemnego uczenia się partnerów z różnymi doświadczeniami, ale podobnymi wyzwaniem. W skład konsorcjum projektowego wchodzi partnerzy ze Słowenii, Włoch, Niemiec, Chorwacji, Słowacji, Węgier, Polski, Czech i Austrii. Podczas tego projektu partnerzy:

- ✚ Opracują i wdrażają trzy dokumenty strategiczne dla podwyższenia umiejętności i wzrostu kompetencji:
 - środkowo-europejski plan działania dotyczący zwiększenia wsparcia dla sektora przedsiębiorczości społecznej
 - środkowo-europejski zrównoważony ramowy model wspierający specyfikę przedsiębiorczości społecznej
 - zalecenia polityczne
- ✚ Opracują i wdrażają cztery narzędzia do poprawy umiejętności i kompetencji:
 - Środkowo-europejską platformę internetową z powiązаныmi narzędziami
 - Międzynarodowe stowarzyszenie przedsiębiorców altruistycznych
 - Zestaw narzędzi coachingowych dla przedsiębiorców społecznych
 - Zestaw narzędzi coachingowych dla altruistycznych przedsiębiorców (mentorów)

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014 – 2020 (IBSR)

PROJEKT #R043 RDI2CluB

Projekt #R043 RDI2CluB był realizowany w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020, Priorytet 1. Potencjał dla innowacji, Cel szczegółowy: 1.2. Inteligentna specjalizacja.

RDI2CluB to akronim pełnej nazwy projektu tj. „Rural RDI milieus in transition towards smart Bioeconomy Clusters and Innovation Ecosystems”, czyli „Działania wspierające Badania, Rozwój i Innowacje na terenach wiejskich w kierunku tworzenia klastrów i innowacyjnych ekosystemów w ramach inteligentnej biogospodarki”.

Ideę projektu najlepiej obrazuje akronim RDI2CluB - oznacza on z języka angielskiego RDI Research, Development and Innovation, czyli Badania, Rozwój i Innowacje dla klubu ludzi biogospodarki. Akronim ten oddaje też ideę potrójnej helisy, czyli współpracę trzech sektorów: nauki, biznesu i administracji – w tym wypadku administracji samorządowej, na rzecz rozwoju danego sektora gospodarki. Dobra współpraca tych sektorów gwarantuje sukces rozwoju regionalnego. Misją projektu było pomoc obszarom wiejskim Regionu Morza Bałtyckiego w pełnym wykorzystaniu potencjału tkwiącego w biogospodarce. Według definicji Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), biogospodarka to działalność polegająca na zastosowaniu biotechnologii, bioprocessów i bioproduktów w celu tworzenia dóbr i usług.

Partnerzy projektu:

12 partnerów z 5 krajów, tj.: z Finlandii, Polski, Norwegii, Estonii i Łotwy oraz 6 organizacji stowarzyszonych. Każde państwo reprezentowane było przez konsorcjum, w skład którego weszli przedstawiciele administracji, nauki i biznesu.

Polscy partnerzy projektu to:

- Województwo Świętokrzyskie - koordynator działań projektowych w województwie świętokrzyskim
- Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne
- Fundacja Edukacji i Dialogu Społecznego Pro Civis

Liderem projektu RDI2CluB był Uniwersytet Nauk Stosowanych JAMK z Regionu Centralnej Finlandii – regionu zaprzyjaźnionego z Województwem Świętokrzyskim od 2004 roku.

Okres realizacji projektu: październik 2017 r. – wrzesień 2020 r.

Budżet projektu:

Całkowity budżet trzyletniego projektu wyniósł ponad 2,7 mln Euro, w tym:

- 1,5 miliona EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- 0,4 miliona EUR - środki norweskie oraz
- wkład własny partnerów.

Budżet partnerów z województwa świętokrzyskiego na lata 2017 – 2020 skalkulowano na poziomie ponad 385 tys. Euro, przy 15% wkładzie własnym.

Skład regionalnych interesariuszy: Województwo Świętokrzyskie, Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne, Fundacja Edukacji i Dialogu Społecznego Pro Civis.

Cel projektu:

Projekt kładł nacisk na popularyzację tematu niskiej emisji i zagrożeń, jakie za sobą niesie. Nieprzypadkowo świętokrzyskie gminy uzdrowiskowe: Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, na których obszarze realizowano działania pilotażowe (w tym pomiary poziomu zanieczyszczeń powietrza za pomocą drona) znalazły się w czołówce najbardziej aktywnych świętokrzyskich samorządów, pozyskujących środki w ramach projektów parasolowych, dofinansowujących mieszkańcom wymianę przestarzałych pieców węglowych na ekologiczne, odnawialne źródła energii. Innowacyjność projektu polegała m.in. także na położeniu nacisku na rolę regionów i społeczności lokalnych w rozwoju biogospodarki, czyli szeroko rozumianej troski o naturę w połączeniu z nowatorskimi rozwiązaniami wspierającymi lokalną gospodarkę – temu celowi służyły m.in. wypracowane w ramach projektu regionalne profile biogospodarki regionów partnerskich oraz plany działań, których celem jest rozwój regionalnych ekosystemów biogospodarki. W ramach międzynarodowego pilotażu powstała również platforma cyfrowa Biobord.eu służąca jako wirtualne środowisko pracy i miejsce spotkań entuzjastów biogospodarki. Za jego ogromny sukces w skali regionu uznać należy podnoszenie świadomości na temat biogospodarki oraz jej znaczenia w różnych grupach wiekowych, w ramach różnego typu wydarzeń oraz działań promocyjnych, także w formie online – od najmłodszych po seniorów. Ich pokłosiem był m.in. autorski projekt radnych Sejmiku Młodzieżowego Województwa Świętokrzyskiego oraz Młodzieżowej Rady Gminy Miedziana Góra pod nazwą Smog Out, obejmujący zajęcia edukacyjne z zakresu jakości powietrza i walki ze smogiem. Młodzieżowy Sejmik powołał także Komisję Ochrony Środowiska o realnym oddziaływaniu na tworzone właśnie regionalne dokumenty i decyzje władz regionalnych w kwestiach dotyczących środowiska. Przede wszystkim jednak projekt RDI2CluB przyczynił się do zainicjowania dyskusji na temat biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego, w chwili gdy region świętokrzyski formalnie redefiniuje kierunki rozwoju na kolejne lata. Po raz pierwszy biogospodarka wymieniona została z nazwy w tak istotnych dokumentach jak Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ oraz Regionalna Strategia Innowacji 2030+.

Projekt RDI2CluB projektem flagowym Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR)

Projekt RDI2CluB otrzymał status projektu flagowego Obszaru Polityki Biogospodarka w ramach Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR). Status projektu flagowego pomaga wyeksponować kwestie rozwoju obszarów wiejskich oraz promować potencjał inteligentnej specjalizacji w zakresie biogospodarki dla obszarów wiejskich i systemów innowacji.

PROJEKT ConnectedByBiobord

Projekt „ConnectedByBiobord - Biobord open innovation platform connecting bioeconomy developers in BSR” był realizowany w ramach priorytetu: 1. Capacity for innovation, cel szczegółowy: 1.2 Smart specialisation: To enhance growth opportunities based on increased capacity of innovation actors to apply smart specialisation approach, czyli 1.2 Inteligentna specjalizacja: Zwiększenie możliwości wzrostu w oparciu o zwiększoną zdolność podmiotów innowacyjnych do stosowania inteligentnej specjalizacji.

Partnerzy projektu:

PP1 JAMK University of Applied Sciences (Lider Projektu)

PP2 Krinova Incubator and Science Park

PP3 Vidzeme Planning Region

PP4 Inland Norway University of Applied Sciences

PP5 Institute of Environmental Solutions

PP6 Tretorget Ltd

PP7 SEI Tallinn

PP8 Paper Province

PP9 Pro Civis

Okres realizacji projektu: 01/10/2020 - 30/06/2021

Budżet projektu: 900 000 EUR

Skład interesariuszy:

- Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze
- Ośrodki Doradztwa Rolniczego
- związki łowieckie

Cel projektu: Wspieranie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju biogospodarki na obszarach wiejskich BSR. ConnectedByBiobord opiera się na wynikach projektu RDI2CluB: Wspólnych Planach Działań i platformie Biobord dla transnarodowej współpracy innowacyjnej.

Projekt ConnectedByBiobord oferuje:

- Wsparcie innowacji poprzez dobre praktyki zebrane w ramach międzynarodowych projektów pilotażowych w zakresie innowacji,
- Wspólny plan działania jako narzędzie realizacji strategii inteligentnych specjalizacji,
- Platformę Biobord jako narzędzie łączące aktorów biogospodarki i podmioty innowacyjne z Regionu Morza Bałtyckiego,
- Budowanie wspólnoty innowacji poprzez rozwój platformy Biobord,
- Działania podnoszące świadomość w zakresie biogospodarki w regionach partnerskich.

4.2 Wielkość dofinansowania unijnego

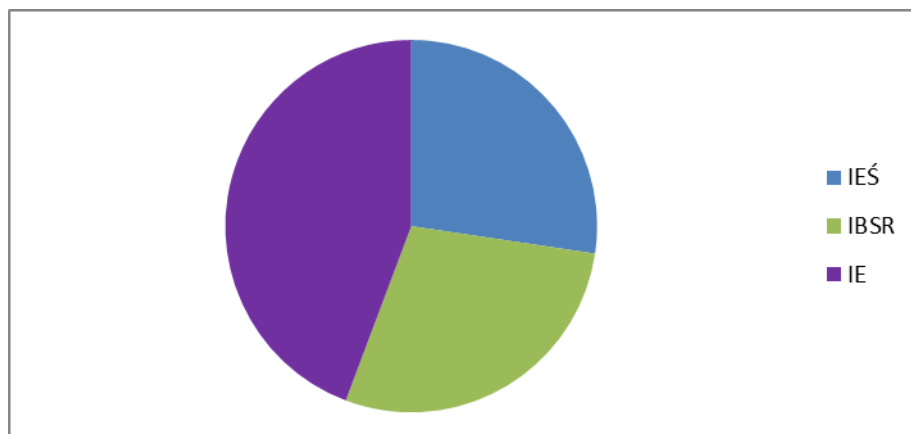
Łączna wartość realizowanych projektów na terenie województwa świętokrzyskiego w ramach programów transnarodowych i programu międzyregionalnego w sumie wynosi ponad 1 mln euro.

Tabela 12 Wysokość dofinansowania w ramach programów Interreg w województwie świętokrzyskim (euro)

IES	IBSR	IE	Razem
359 945,63	373 395,40	582 526,25	1 315 867,28

Źródło: Oprac. własne DŚiR UMWL, 2021

Wykres 15: Dofinansowanie z EFRR w programach transnarodowym i międzyregionalnym

Źródło: Oprac. własne DŚiR UMWL, 2021

5. Województwo Warmińsko-Mazurskie

Podmioty i beneficjenci z terenu województwa warmińsko-mazurskiego realizują projekty w ramach pięciu programów współpracy:

- Programu Interreg Litwa-Polska 2014-2020,
- Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020,

- Programu Interreg Polska-Dania-Niemcy-Litwa-Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020,
- Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020,
- Programu Interreg Europa 2014-2020.

Łączna liczba realizowanych projektów w tych programach wynosi 92, natomiast łączna wartość dofinansowania to 30,12 mln euro. Wykaz realizowanych projektów w województwie warmińsko-mazurskim w perspektywie finansowej 2014-2020 zawiera załącznik nr 5 Raportu.

5.1 Liczba partnerów w poszczególnych programach w województwie warmińsko - mazurskim

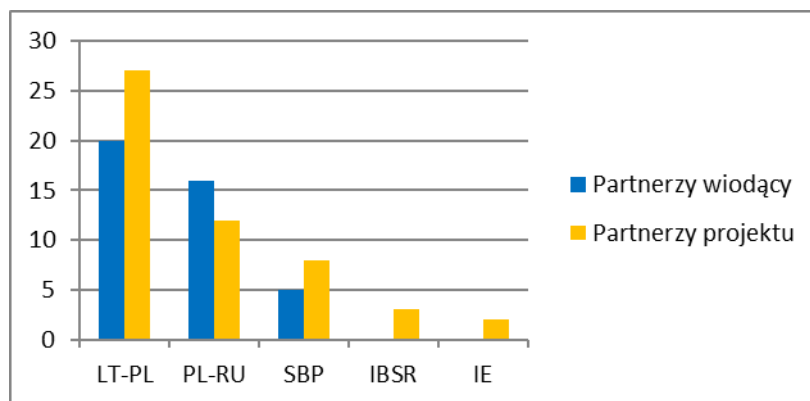
W realizacji projektów uczestniczy w sumie 93 partnerów z województwa warmińsko – mazurskiego.

Tabela 13 Liczba partnerów wiodących i partnerów projektu w realizowanych projektach

Program	Liczba partnerów wiodących	Liczba partnerów projektu	Partnerzy łącznie
LT-PL	20	27	47
PL-RU	16	12	28
SBP	5	8	13
IBSR	0	3	3
IE	0	2	2
RAZEM	41	52	93

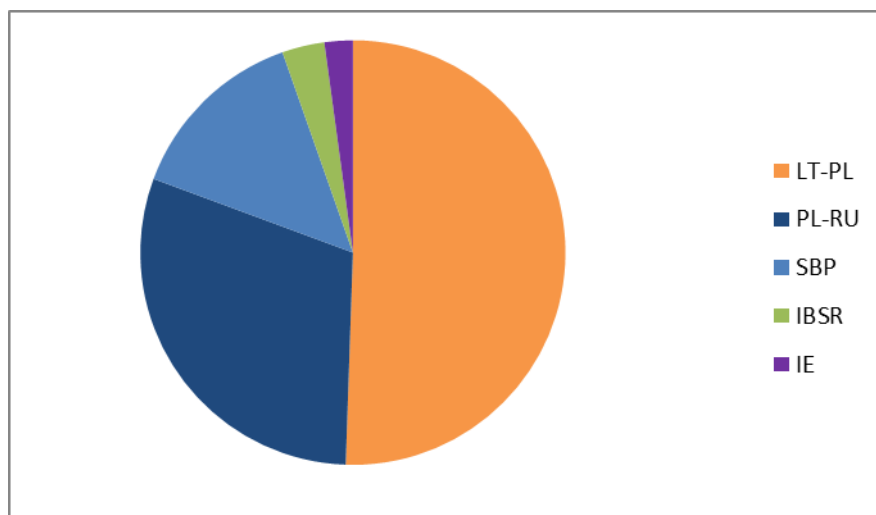
Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 16: Liczba partnerów z uwzględnieniem podziału na partnerów wiodących i partnerów projektu w ramach poszczególnych programów

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 17: Liczba partnerów ogółem w ramach programów współpracy

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

5.2 Wielkość dofinansowania unijnego

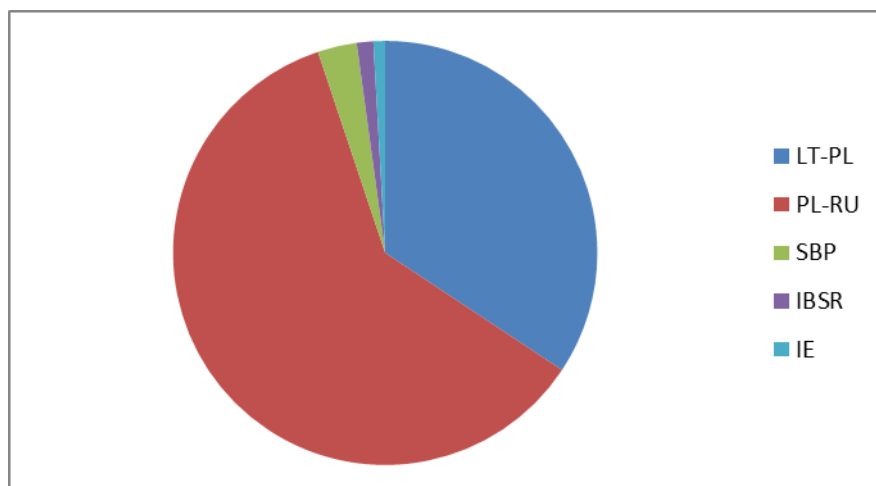
Kwota środków EFR i EIS (Program Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja) dla partnerów z województwa warmińsko-mazurskiego w programach transgranicznych, transnarodowym i międzyregionalnym w województwie warmińsko-mazurskim w sumie wynosi ponad 30 mln euro.

Tabela 14 Wysokość dofinansowania w ramach programów w województwie warmińsko - mazurskim (euro)

LT-PL	PL-RU	SBP	IBSR	IE	RAZEM
10 335 565,13	18 243 786,41	898 112,55	380 886,00	267 465,25	30 125 815,34

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 18: Wysokość dofinansowania EFRR i EIS dla partnerów z woj. warmińsko-mazurskiego w programach transgranicznych, transnarodowym i międzyregionalnym w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

6. Województwo Mazowieckie

Podmioty i beneficjenci z terenu województwa mazowieckiego realizują projekty w ramach czterech programów współpracy:

- Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014 – 2020 (na obszarze podregionu ostrołęcko-siedleckiego),
- Program Interreg Europa Środkowa 2014 – 2020,
- Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014 – 2020,
- Program Interreg Europa 2014 – 2020.

Łączna liczba realizowanych projektów w tych programach wynosi 99, natomiast łączna wartość dofinansowania to 40,74mln euro. Wykaz realizowanych projektów w województwie mazowieckim w perspektywie finansowej 2014-2020 zawiera załącznik nr 6 do Raportu¹⁵.

6.1 Liczba partnerów w poszczególnych programach w województwie mazowieckim

W realizacji projektów uczestniczy w sumie 113 partnerów z województwa mazowieckiego.

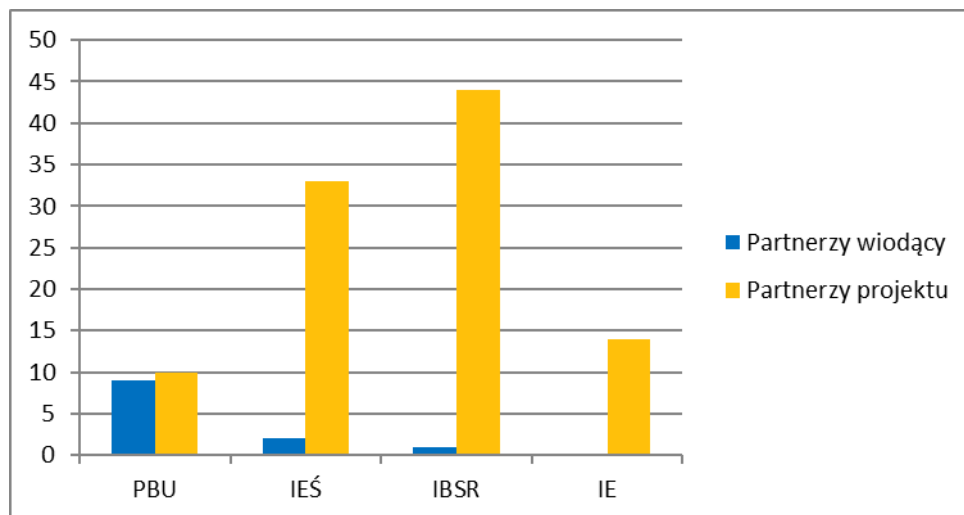
Tabela 15 Liczba partnerów wiodących i partnerów projektu w realizowanych programach

Program	Liczba partnerów wiodących	Liczba partnerów projektu	Partnerzy łącznie
PBU	9	10	19
IEŚ	2	33	35
IBSR	1	44	45
IE	0	14	14
RAZEM	12	101	113

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

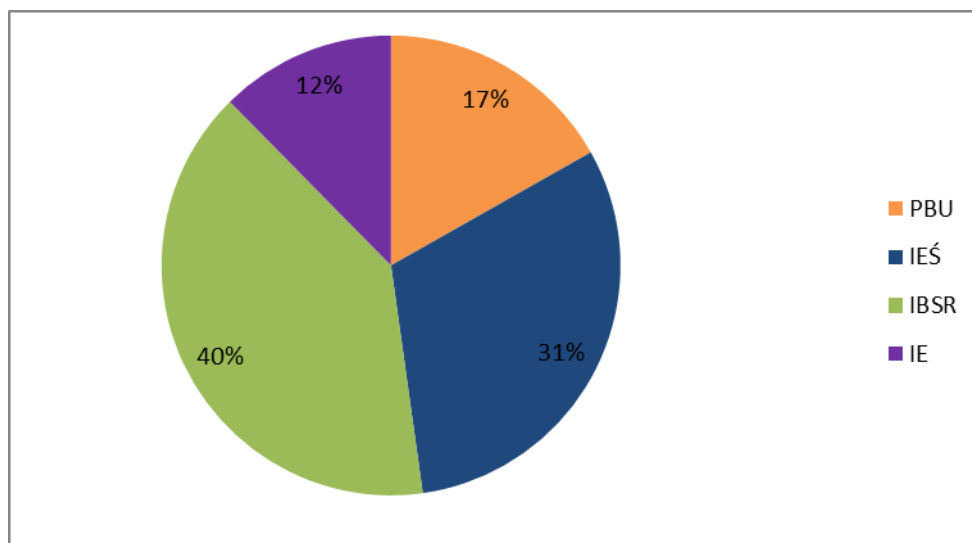
Wykres 19: Liczba partnerów z uwzględnieniem podziału na partnerów wiodących i partnerów projektu w ramach poszczególnych programów

¹⁵ W odniesieniu do województwa mazowieckiego ujęto również projekty realizowane z uwzględnieniem Warszawy, która nie jest objęta zasięgiem Programu Operacyjnego Polska Wschodnia w latach 2021-2027.

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 20: Ilość partnerów ogółem w ramach programów współpracy wyrażona w %

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

6.2 Wielkość dofinansowania unijnego

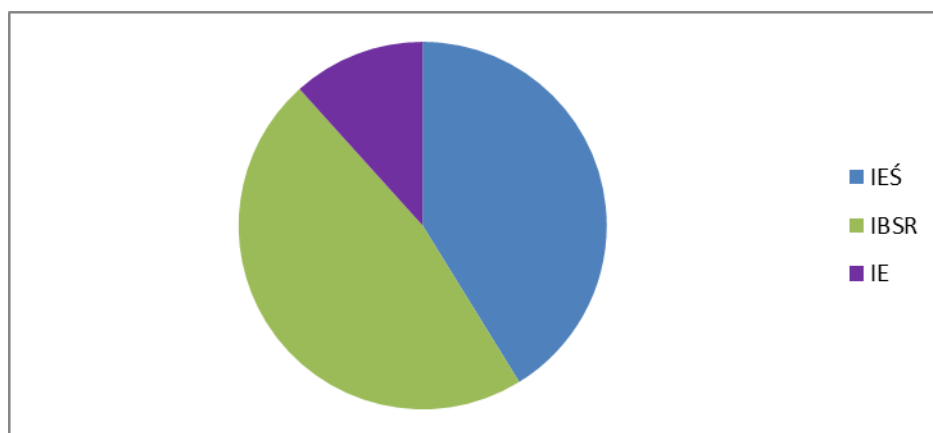
Łączna wartość projektów realizowanych na terenie województwa mazowieckiego w programach transnarodowych i międzyregionalnym wynosi ponad 13 mln euro.

Tabela 16 Wysokość dofinansowania w ramach programów Interreg w województwie mazowieckim (euro)

IES	IBSR	IE	Razem
5 475 510,88	6 262 892,81	1 550 126,30	13 288 529,99

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Wykres 21: Dofinansowanie z EFRR w programach transnarodowym i międzyregionalnym

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

Kwota środków EIS (kwota całkowitego dofinansowania projektów) w ramach projektów Programu Współpracy Transgranicznej POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020 z udziałem beneficjentów z woj. mazowieckiego (w euro).¹⁶

Tabela 17 Wysokość dofinansowania w ramach programów w województwie mazowieckim w podziale na partnerów wiodących i partnerów projektu

EIS w projektach z udziałem partnerów wiodących z woj. mazowieckiego	EIS w projektach z udziałem partnerów projektu z woj. mazowieckiego
17 011 153,77	12 167 581,10

Źródło: Oprac. własne DSiR UMWL, 2021

¹⁶ Z uwagi na fakt, że wśród projektów realizowanych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020 znajduje się jeden projekt, w którym zarówno partner wiodący jak i co najmniej jeden z partnerów projektu są z terenu województwa mazowieckiego, dofinansowanie do tego projektu (w kwocie 1.652.119,09 euro) zostało ujęte w obu grupach projektów.

V. Podsumowanie i wnioski

1. Województwa Polski Wschodniej z dużym zaangażowaniem realizują projekty w ramach programów współpracy. Projekty te dają możliwość podejmowania różnego rodzaju działań i inicjatyw w wymiarze międzynarodowym, które zgodnie z założeniem ww. programów przyczyniają się do wzmocnienia spójności terytorialnej w Europie.
2. Dotychczasowe doświadczenia, osiągnięcia i wymierne efekty projektów, a także **zwiększająca się liczba beneficjentów** przystępujących do projektów współpracy świadczą o dużej skuteczności i potrzebie realizacji projektów w układzie międzynarodowym. Współpraca z partnerami zagranicznymi to przede wszystkim rozwiązywanie wspólnych problemów oraz poszukiwanie rozwiązań w takich dziedzinach, jak innowacje, zdrowie, środowisko, badania, edukacja, transport, zrównoważona energia i wiele innych.
3. Wdrażane projekty współpracy przynoszą beneficjentom wiele korzyści o tzw. „miękkim” charakterze, które są efektem i wynikają m.in. z
 - nawiązywania współpracy z regionami europejskimi – uczenie się od najlepszych;
 - zdobywania know-how, otrzymanie gotowych rozwiązań (dobre praktyki) oraz ich implementacja w regionie;
 - wymiany doświadczeń.
4. Ewidentnymi korzyściami z tej współpracy są:
 - zwiększenie rozpoznawalności regionu w Europie;
 - wsparcie polityk regionalnych, a także wpływ na ustalenia strategiczne, usprawnianie wdrażania regionalnych programów operacyjnych.
5. Szczególnie ważne są programy współpracy transgranicznej, realizowane przez beneficjentów z województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego. Potwierdzeniem tego jest znaczna liczba partnerów wiodących oraz partnerów projektu, którzy często biorą udział w więcej niż w jednym projekcie. Wysokość pozyskanego dofinansowania w programach transgranicznych jest wyższa niż w przypadku programów transnarodowych i międzyregionalnego. Wynika to m.in. z konstrukcji tych programów, a w szczególności z:
 - możliwości wykorzystania alokacji na działania infrastrukturalne, które wciąż są głównym motywem podejmowania współpracy z sąsiadującym partnerem zagranicznym;
 - łatwość pozyskania do współpracy partnera zagranicznego z sąsiadującego kraju;
 - możliwości uzyskania wsparcia w formie zaliczki w niektórych programach;
 - możliwość realizacji mikroprojektów.
6. Realizacja projektów w ramach programów transnarodowych oraz międzyregionalnego jest dla beneficjentów większym wyzwaniem. Z analizy wynika, że najchętniej w tego typu projekty angażują się partnerzy o dużym doświadczeniu oraz potencjale instytucjonalnym, kadrowym, czy też naukowym. Często są to także samorządy (głównie urzędy marszałkowskie, urzędy miast), agencje sektorowe, instytuty badawcze, czy też uczelnie.
7. Mając na uwadze liczbę zgłaszanych projektów, zaangażowanie beneficjentów z województw Polski Wschodniej w realizację projektów współpracy międzynarodowej oraz efektywność wykorzystywanych środków należy stwierdzić, że Programy Interreg oraz EIS są potrzebne i stanowią cenne i istotne uzupełnienie dla regionalnych czy też krajowych programów

operacyjnych. Umożliwiają one budowanie i wzmacnianie zdolności oraz potencjału współpracy międzynarodowej regionów.

8. Wobec istniejących potrzeb rozwojowych regionów Polski Wschodniej oraz zbudowanych i posiadanych już możliwości aplikacyjnych problemem jest niska alokacja na programy Interreg, zwłaszcza na współpracę transgraniczną.
9. Dotychczasowe zaangażowanie regionów we współpracę transgraniczną oraz uzyskane efekty potwierdzają skuteczność realizacji celów i założeń programów. Środki dedykowane transgranicznym projektom obejmującym m.in. poprawę infrastruktury technicznej, w tym transportowej, wsparcie sektora B+R, poprawę stanu środowiska oraz wzmocnienie inicjatyw społecznych są wydawkowane efektywnie. Generują one wysoką wartość dodaną, oferując platformę współpracy wielopoziomowej, wielosektorowej w tym międzypaństwowej i międzyregionalnej angażując kraje spoza Unii. Łączą społeczności europejskie nie tylko w wymiarze ekonomicznym i społecznym, ale również przestrzennym, włączając bezpośrednio do współpracy partnerów z obszaru pogranicza.
10. Zarówno programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej realizowane na granicach wewnętrznych Unii Europejskiej (współpraca np. z Litwą, Słowacją) jak i w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (współpraca z Białorusią, Ukrainą, Rosją) pozwoliły regionom na otwarcie się na zewnątrz, poznanie swoich sąsiadów i podjęcie cennych, często trudnych inicjatyw na rzecz rozwoju przygranicznej infrastruktury, rozwiązywanie wspólnych problemów społecznych, np. dzięki realizacji małych projektów *people-to-people* oraz wymianie doświadczeń i *know how*. Społeczności tych województw nawiązały liczne kontakty z partnerami zza północnej, wschodniej i południowej granicy, co skutkuje realną współpracą i konkretnymi rezultatami w rozwoju pogranicza. Podejmowane wspólne działania pozwalają regionom zwiększać swoją atrakcyjność, m. in. wśród turystów, partnerów kulturalnych oraz inwestorów przyczyniając się do wzmocnienia ich spójności terytorialnej i solidarności.
11. Potencjał i możliwości podejmowania kooperacji nie są bardzo duże, co potwierdza intensywność kontaktów oraz bardzo duża ilość wniosków aplikacyjnych składanych zwłaszcza w programach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa. Świadczy to o utrzymującej się gotowości do rozwiązywania wspólnych problemów na drodze do wzmocnienia transgranicznych procesów rozwojowych. Często problemem nie jest jakość projektów, a brak środków w budżecie programu na realizację dobrych transgranicznych przedsięwzięć.
12. Cele polityki realizowanej przy pomocy EWT/EIS powinny uwzględniać m.in. poziom rozwoju regionów i specyfikę obszarów przygranicznych dla efektywnego rozwiązywania problemów całych obszarów transgranicznych.
13. Niezbędne jest szersze ujęcie w programach większej innowacyjności oraz elastyczności w dostosowywaniu do potrzeb interwencji podejmowanej w ramach współpracy terytorialnej w jej wszystkich trzech wymiarach: transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym.
14. Ze względu na doświadczenia euroregionów funkcjonujących na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej tj. Euroregionu Niemen, Euroregionu Puszcza Białowieska, Euroregionu Bug, Euroregionu Roztocze, Euroregionu Karpaty i Euroregionu Bałtyk powinny one zostać silniej włączone w proces wdrażania poszczególnych programów współpracy.

**Załączniki do Raportu z realizacji programów INTERREG w województwach POLSKI
WSCHODNIEJ w latach 2014 - 2020**

Załącznik nr 1 Województwo Lubelskie

Załącznik nr 2 Województwo Podkarpackie

Załącznik nr 3 Województwo Podlaskie

Załącznik nr 4 Województwo Świętokrzyskie

Załącznik nr 5 Województwo Warmińsko-Mazurskie

Załącznik nr 6 Województwo Mazowieckie

Spis treści

Wstęp	4
I. Bilans realizacji programów Interreg w Polsce w latach 2014-2020	4
1. Wdrażanie programów Interreg oraz programów transgranicznych w województwach Polski Wschodniej.....	5
II. Programy Interreg oraz Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa realizowane w województwach Polski Wschodniej	8
1. Programy Interreg	8
2. Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.....	9
III. Charakterystyka Programów Interreg oraz Programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa	9
1. Programy Interreg	9
1.1 Program Interreg Litwa-Polska 2014-2020.....	9
1.2 Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020	11
1.3 Program Interreg Polska-Słowacja 2014 -2020	12
1.4 Program Interreg Europa Środkowa 2014-2020	13
1.5 Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020	15
1.6 Program Interreg Europa 2014-2020	16
2. Programy Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.....	18
2.1 Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020	18
2.2 Program Współpracy Transgranicznej Polska- Rosja 2014-2020	20
IV. Zakres i efekty realizacji programów Interreg oraz Programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (EIS) w województwach Polski Wschodniej.....	21
1. Województwo Lubelskie.....	22
2. Województwo Podkarpackie.....	25
3. Województwo Podlaskie	28
4. Województwo Świętokrzyskie.....	31
5. Województwo Warmińsko-Mazurskie	43
6. Województwo Mazowieckie	46
V. Podsumowanie i wnioski	50
Załączniki do Raportu z realizacji programów INTERREG w województwach POLSKI WSCHODNIEJ w latach 2014 - 2020	52